

ZWALCZANIE DYSKRYMINACJI POPRZEZ EMPOWERMENT MŁODZIEŻY

**Zbiór dobrych praktyk dla rozwoju
społeczności lokalnych**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zwalczanie dyskryminacji poprzez empowerment młodzieży

Zbiór dobrych praktyk dla rozwoju
społeczności lokalnych

Autorzy

Nevelők Háza Egyesület, NHE:

Csilla Vincze, Pál Csonka, Réka Szalóki

ICEI – Istituto Cooperazione Economica Internazionale:

Sara Bonavitacola, Simone Pettoruso, Giulia Annibaletti, Matilde Spoldi

Fratelli dell’Uomo:

Maricica Gherghinis, Martina Salvi, Speranza Vigliani

Fundacja Teatrikon:

Darek Figura, Karolina Guz, Agata Wiatr

Câmara Municipal de S. João da Madeira:

Irene Guimaraes, Nelson Costa

YARD – Youth-led Actions Rejecting Discriminations

NEVELŐK HÁZA EGYESÜLET

ICEI

fratelli dell'uomo
freres des hommes europe

Teatrikon

S. João da Madeira

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Październik 2019.

Klauzula zrzeczenia się odpowiedzialności

Wsparcie Komisji Europejskiej dla opracowania tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Indeks

PRZEDMOWA.....	4
WPROWADZENIE	6
DLACZEGO POWSTAŁ TEN PODRĘCZNIK PRAKTYCZNY?.....	5
DLA KOGO POWSTAŁ TEN PODRĘCZNIK?.....	6
PODEJŚCIE I STRUKTURA.....	7
JAK UŻYWAĆ TEGO PODRĘCZNIKA?.....	7
ROZDZIAŁ 1 – Metodologia projektu YARD.....	8
1.1 Wprowadzenie.....	8
1.2 Metodologia w ujęciu ogólnym.....	8
ROZDZIAŁ 2 – Zbiór dobrych praktyk.....	12
2.1 Wprowadzenie.....	12
2.2 Dobre praktyki	12
PODSUMOWANIE.....	72

PRZEDMOWA

YARD – Youth-lead Actions Rejecting Discriminations Działania na rzecz młodzieży odrzucające dyskryminację (odniesienie do projektu: 2017-2-HU01-KA205-036084) to projekt współfinansowany przez program Unii Europejskiej Erasmus + (Działanie kluczowe: Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk, Rodzaj działania: partnerstwo strategiczne dla młodzieży).

Projekt trwa od listopada 2017r. do października 2019r. i jest promowany przez

- Nevelők Háza Egyesület, NHE (Pécs, Hungary)

We współpracy z :

- ICEI – Istituto Cooperazione Economica Internazionale (Mediolan, Włochy)
- Fratelli dell’Uomo (Mediolan i Padwa, Włochy),
- Fundacja TEAM Teatrikon (Lublin, Polska)
- Câmara Municipal de S. João da Madeira (S. João da Madeira, Portugalia)
-

Projekt promuje nowe praktyki i podejście na poziomie europejskim w celu wspierania działań młodzieżowych o charakterze antydyskryminacyjnym, w tym dla osób o mniejszych szansach - takich jak NEET (Not in Education, Employment, or Training) – nieposiadających wykształcenia, zatrudnienia i doświadczenia, imigrantów, młodzież o niskim wykształceniu, pochodzącą z trudnych środowisk społecznych lub geograficznych itp. Głównym celem projektu YARD jest przyczynić się do **walki z dyskryminacją i wesprzeć dialog międzykulturowy oraz różnorodność wśród młodych ludzi poprzez dzielenie się, wymianę i przekazywanie nowych i innowacyjnych nieformalnych metodologii** tak, aby zaangażować młodych ludzi w stanie się aktywnymi członkami społeczności integrujących się.

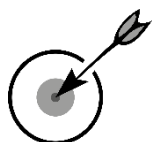
W szczególności projekt realizuje:

- Cztery międzynarodowe spotkania pracowników projektu w celu wymiany i przekazania doświadczeń, praktyk, podejścia itp. oraz wspólnego zarządzania każdym etapem projektu;
- Dwie części „Dorobku intelektualnego” podsumowujące pracę i proces poznawczy przeprowadzony w ramach projektu:

- 1 Podręcznik: „MŁODZIEŻ NA CZELE ZMIANY: JAK ANGAŻOWAĆ MŁODE OSOBY W INICJATYWY ANTYDYSKRYMINACYJNE. - Podejście metodologiczne dla organizacji pozarządowych i instytucji publicznych ”
  - 2 Zestaw narzędzi szkoleniowych: „ZWALCZANIE DYSKRYMINACJI POPRZEZ EMPOWERMENT MŁODZIEŻY - Zbiór dobrych praktyk dla rozwoju społeczności lokalnych”;
- Działania i wydarzenia rozpowszechniające w każdym mieście razem z krajowymi wydarzeniami upowszechniającymi;
  - Końcowe wydarzenie upowszechniające o charakterze międzynarodowym.

Więcej informacji na temat projektu **YARD** można znaleźć na stronie

yardproject.wordpress.com

WPROWADZENIE

DLACZEGO POWSTAŁ TEN PODRĘCZNIK PRAKTYCZNY?

Projekt YARD promuje nowe praktyki i podejście na poziomie europejskim, aby wzmocnić i wspierać aktywny udział młodych ludzi w podejmowaniu działań i zwalczaniu dyskryminacji, wzmacniając poczucie przynależności społecznej i podnosząc świadomość w jak wprowadzać pozytywne zmiany w społeczeństwach, w których żyją.

Prezentowany **podręcznik praktyczny** - razem z towarzyszącym mu **podręcznikiem metodologicznym** - jest wynikiem wspólnych wysiłków partnerów projektu w zakresie walki z rosnącym rasizmem, mową nienawiści, postawami anty-różnorodnościowymi i aspołecznym zachowaniem poprzez podnoszenie świadomości, że wyżej wspomniane elementy stanowią preludium dla wystąpienia zjawiska dyskryminacji zarówno bezpośredniej jak i pośredniej. Smutnym faktem jest to, że **w niektórych krajach europejskich coraz częstsze są przestępstwa powodowane nienawiścią rasową/narodowościową, akty rasistowskie i ekstremistyczne, a także autokratyczne normy na szczeblu rządowym.**¹

Ten **praktyczny podręcznik** jest wynikiem współpracy zbierającej dobre praktyki zidentyfikowane, przeanalizowane, ocenione i wykorzystane w projekcie YARD przez partnerów projektowych. Partnerstwo projektowe składa się z 5 różnych organów: **4 organizacji pozarządowych oraz władz miejskich**, pochodzących z 4 krajów europejskich i obejmujących 5 różnych miast zapewniając pozytywną wymianę pomiędzy III sektorem a sektorem publicznym.

W każdym z **5 miast** działania zostały opracowane z udziałem **młodzieży w wieku 13–25 lat**, ze szczególnym naciskiem na osoby o **mniejszych szansach** z powodu braku lub ograniczonego dostępu do edukacji, szkoleń i możliwości pracy, narażonych w ten sposób na większe ryzyko wykluczenia społecznego.

---

¹ Jak stwierdzono w najnowszym badaniu Eurobarometru na temat dyskryminacji (2015) **dyskryminacja ze względu na pochodzenie etniczne** jest uważana za najbardziej rozpowszechnioną formę dyskryminacji, a odsetek respondentów, którzy uważają, że dyskryminacja jest powszechna, wzrósł od 2012 r.; ponadto 62% respondentów uważa, że należy wprowadzić nowe środki zapobiegawcze, aby zwiększyć ochronę grup zagrożonych dyskryminacją.
Źródło: http://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2077_83_4_437_ENG

W działania projektu zaangażowanych zostało **kilkuset młodych uczestników**. Wszystkie działania w ramach projektu, w tym wymiana wiedzy specjalistycznej, narzędzi i doświadczeń zdobytych przez każdego partnera podczas działań związanych z realizacją projektu (TPM) oraz wydarzenia upowszechniające i multiplikujące, umożliwiły organizacjom partnerskim poszerzenie wiedzy, zebranie zasobów informacji oraz narzędzi do wspierania aktywnego udziału młodzieży w działaniach antydyskryminacyjnych.

DLA KOGO POWSTAŁ TEN PODRĘCZNIK?

Ten podręcznik praktyczny stanowi kompendium **praktycznych ćwiczeń, narzędzi, działań i materiałów** dla każdego chcącego mieć większy wgląd w metodologię YARD, z wystarczającą ilością szczegółów na temat działań umożliwiających dostosowanie i powielenie w różnych kontekstach i z różnymi grupami docelowymi.

Zestaw narzędzi będzie szczególnie przydatny dla **organizacji o charakterze non-profit pracujących z młodymi ludźmi**, w tym z młodzieżą o mniejszych szansach. Pracownicy tych organizacji mogą skorzystać z treści dokumentu dla poszerzenia wiedzy i narzędzi operacyjnych do promowania aktywnego udziału młodych ludzi w pracy nad działaniami antydyskryminacyjnymi.

PODEJŚCIE I STRUKTURA

Podręcznik ten ma stanowić **narzędzie edukacyjne dla organizacji non-profit**, które chcą promować podobne inicjatywy wśród swoich beneficjentów. Autorzy definiują dokument jako praktyczny **podręcznik**, którego celem jest:

- ✓ uzupełnienie **Podręcznika metodologicznego** projektu YARD. Zawiera praktyczne wskazówki, jak wdrożyć nowe narzędzia z młodymi ludźmi, a tym samym promować organizację i realizację lokalnych działań i projektów kierowanych przez młodzież zaadaptowanych i przyjętych przez organizacje partnerskie;
- ✓ wspieranie **kreatywności** jako jednej z głównych zasad prowadzenia projektu YARD do rozwiązania problemu zaangażowania młodzieży i dotarcia do mainstreamowych odbiorców;
- ✓ sugerowanie możliwych zastosowań i możliwości ulepszenia, by powtórzyć lub **dostosować podejście YARD** w innym kontekście.

Podręcznik praktyczny jest podzielony na:

Wprowadzenie - cele, zadania i grupa docelowa podręcznika praktycznego, podejście i struktura, sposób korzystania

Rozdział 1 – krótkie przedstawienie metodologii YARD

Rozdział 2 – zbiór 21 dobrych praktyk

Podsumowanie

JAK UŻYWAĆ TEGO PODRĘCZNIKA?

Podręcznik metodologiczny reprezentuje ogólne ramy projektu YARD: w podręczniku można łatwo i swobodnie zapoznać się z informacjami na temat inicjatywy i metod.

Oprócz **Podręcznika metodologicznego**, praktyczne narzędzia opracowane podczas projektu są również do publicznej dyspozycji, zawarte w tym **Podręczniku praktycznym**. Ten zbiór zawiera dobre praktyki, które zostały zidentyfikowane, przeanalizowane, ocenione i wykorzystane w projekcie YARD przez partnerów projektu, zapewniając szeroki i różnorodny wachlarz działań mających na celu zaangażowanie i empowerment młodzieży.

21 dobrych praktyk zostało przedstawionych w jednolitym formacie, z wyraźnymi wydzielonymi sekcjami i logiczną strukturą. Pracownicy młodzieżowi mogą łatwo wybrać najbardziej odpowiednie do adaptacji w swojej pracy z młodzieżą.

ROZDZIAŁ 1 – METODOLOGIA PROJEKTU YARD

1.1 Wprowadzenie

Ogólnym celem projektu YARD jest przyczynienie się do walki z dyskryminacją i wspierania dialogu międzykulturowego oraz wartości różnorodności wśród młodych ludzi, poprzez promowanie aktywnego obywatelstwa młodzieży oraz wspierania ich jako pośredników zmiany społecznej. Partnerzy osiągają ten cel dzieląc się, wymieniając i przenosząc nowe i innowacyjne metodologie pozaformalne w celu zwalczania dyskryminacji i przełamywania uprzedzeń wśród młodzieży oraz **angażowania młodych ludzi w bycie aktywnymi przedstawicielami społeczności integracyjnych.**

Wartość projektu na poziomie międzynarodowym polega zatem na wymianie i konfrontacji między różnymi krajami, organizacjami i praktykami w pracy nad wspólnymi wyzwaniem, wykorzystując to, co okazało się skuteczne w innych kontekstach. W ten sposób promowana jest wysokiej jakości praca z młodzieżą na poziomie lokalnym i europejskim, rozwijająca jednocześnie zdolności organizacji młodzieżowych do zapobiegania i zwalczania stereotypów oraz motywowania i wspierania młodych do działania na rzecz dialogu międzykulturowego.

1.2 Metodologia w ujęciu ogólnym

W projekcie YARD zastosowano pięć nieformalnych podejść metodologicznych w celu zwalczania dyskryminacji wśród młodzieży poprzez aktywne praktyki obywatelskie. Wszystkie mają nowe i innowacyjne aspekty oraz elementy, dzięki którym są szczególnie interesujące dla organizacji partnerskich. Wszystkie organizacje partnerskie przeprowadzały już działania i inicjatywy w tych obszarach metodologicznych, ale nowe opracowane metody stanowią kolejny i bardziej skuteczny sposób rozwiązania problemów.

Elementy ogólnej metodologii są następujące:

- **Sztuka, kreatywność i oparte na doświadczeniu podejście do promowania różnorodności – NHE**

Podjęcie to opiera się na wykorzystaniu sztuki, kreatywności i działań eksperymentalnych jako narzędzi uczenia się, które mogą uwypuklić wartość i możliwości, jakie różnorodność oferuje w naszych społecznościach. Doświadczenie to opiera się na narzędziu twórczego wyrażaniu siebie do promowania dialogu międzykulturowego i wartości różnorodności wśród młodych ludzi pochodzących z różnych środowisk kulturowych i społecznych - „Kreatywnych zakątków”, „Warsztatów filmowych”, „Techniki odkrywania” będących przykładami innowacyjnych narzędzi i usług.

- **Promowanie dialogu międzykulturowego poprzez odpowiedzialną turystykę – ICEI**

Strategia ta przewiduje, że grupy młodych ludzi – zarówno miejscowych, jak i imigrantów pierwszego i drugiego pokolenia – opracowują i oprowadzają lokalne wycieczki dla przyjezdnych i społeczności lokalnej skupiające się na życiu codziennym i dziedzictwie społeczności migrantów w ich sąsiedztwach. Młodzież staje się aktywnymi reprezentantami w promocji własnego sąsiedztwa używając do tego 3 stopniowego procesu:

- Analiza lokalnego dziedzictwa, identyfikacja znaczących miejsc oraz materialnego lub niematerialnego bogactwa międzykulturowego
- Projektowanie ścieżek turystycznych, dodawanie treści i narracji przez młodych ludzi
- Organizacja nieformalnych wycieczek turystycznych z udziałem innych młodych ludzi, rodzin, grup lokalnych itp.

- **Podjęcie wielu interesariuszy – miasto São João da Madeira**

Miasto stosuje wielosektorowe podejście do angażowania młodych ludzi i udziału w lokalnych działaniach na rzecz spójności społecznej. „Koncepcja edukacji na rzecz obywatelstwa” obejmuje wizyty/spotkania/wymiany z władzami i personelem szkół, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, w tym stowarzyszeń nauczycieli i rodziców. Konkretnym celem są młodzi ludzie mieszkający w domach publicznych, którzy biorą udział w działaniach sportowych, szkoleniach, wsparciu przedsiębiorczości. Jako organ lokalny miasto posiada ważną sieć lokalnych stowarzyszeń (w tym stowarzyszeń młodzieżowych) z istotnym doświadczeniem włączanym w wymianę metodologii.

- **Twórcze myślenie o lokalnych problemach – Fundacja TEAM Teatrikon**

Metodologia Teatrikonu opiera się na pracy młodzieży próbującej zidentyfikować problemy w swoim lokalnym społeczeństwie i zmierzeniu się z nimi za pomocą metody kreatywnego myślenia w celu

znalezienia rozwiązań. Młodzi są wspierani przy dotarciu do korzeni problemu i opracowaniu atrakcyjnych działań dla swoich rówieśników. Działania te są następnie przedstawiane szerszej grupie młodzieży, pozostałej części szkoły, lokalnej społeczności, dzięki czemu młodzi ludzie podnoszą świadomość rówieśników i szerszego ogółu. Ostatecznym celem jest wywarcie wpływu na społeczność lokalną i rozpoczęcie pozytywnej zmiany. Działania te mogą również promować doświadczenia artystyczne, aby umożliwić młodym ludziom wyrażanie siebie i integrację z innymi przy użyciu dobrych narzędzi komunikacji.

- **Kultura i jedzenie dla społeczności włączającej – FDU**

Podjęcie to opiera się na związku pomiędzy jedzeniem a kulturą, ponieważ jedzenie jest narzędziem, dzięki któremu zdobywa się wiedzę o różnych kulturach i krajach w perspektywie międzykulturowej. Dzielnie się jedzeniem, wspólne gotowanie, słuchanie różnych historii i tradycji kulinarnych to wartościowy sposób na wspólny rozwój z poszanowaniem różnorodności. Strategia ta przewiduje wieloetniczne spotkania kulinarne, podczas których młodzież ma możliwość poznania różnych kultur i kuchni dzięki ludziom z różnych krajów, którzy gotują z nimi kilka potraw pochodzących z ich ojczyzny. W ramach każdego spotkania kultura danego kraju jest pogłębiania: słuchanie doświadczeń migracyjnych, historii i obyczajów, wspólne gotowanie potraw, które są następnie dzielone i spożywane razem.

Oprócz innowacji w ramach każdego z pięciu podejść metodologicznych, projekt YARD promuje nowe aspekty i elementy na poziomie metodologicznym i praktycznym dzięki przetestowaniu i pilotowaniu metodologii z odpowiednimi grupami docelowymi oraz w warunkach innych niż te, w których zostały pierwotnie opracowane. Oznacza to, że metody te są poddawane próbie na poziomie europejskim, a ich potencjał może być badany dalej, mogą być modyfikowane i dostosowywane dla różnych beneficjentów.

W projekcie promowane są także nowe i innowacyjne rezultaty, ponieważ partnerzy YARDu poprzez wymianę dobrych praktyk zastosowali metody w swoim kontekście, wraz z tymi które stosują w swojej pracy z młodzieżą od dawna. Oznacza to, że rozpowszechnianie praktyk, umiejętności, narzędzi itp. rozwija się w każdym mieście i każdej organizacji partnerskiej.

Szczegóły pracy metodologicznej organizacji partnerskich YARD można znaleźć w **Podręczniku metodologicznym**.

ROZDZIAŁ 2 – ZBIÓR DOBRYCH PRAKTYK

2.1 Wprowadzenie

W trakcie projektu YARD partnerzy projektu opracowali dobre praktyki promując i realizując ponad 10 działań młodzieży na poziomie projektu. Ważną i nowatorską częścią Podręcznika metodologicznego jest pokazanie i przedstawienie wybranego zestawu, po jednym na organizację. Pozostałe dobre praktyki można znaleźć na stronie internetowej projektu.

Dlatego ten **Podręcznik praktyczny** obejmuje dobre praktyki, które zostały zidentyfikowane, przeanalizowane, ocenione i wykorzystane w projekcie YARD przez partnerów projektu. Niektóre są przeznaczone dla młodszych, inne dla starszych uczniów. Niektóre są dla małych grup, niektóre dla większych społeczności. Niektóre przykłady to odmiany i różne adaptacje tej samej koncepcji. Wszystko to zapewnia szeroki i różnorodny wachlarz działań mających na celu zaangażowanie i wzmocnienie pozycji młodzieży, aby stać się aktywnymi obywatelami Europy, którzy są wrażliwi na dyskryminację i wykluczenie oraz są w stanie podjąć działania zapobiegające im.

Poniższy wybór 21 dobrych praktyk został przedstawiony w jednolitym formacie, z wykorzystaniem graficznie ergonomicznego szablonu opracowanego przez partnerów. Umożliwia to czytelnikowi łatwe zapoznanie się z **Podręcznikiem praktycznym** i poruszanie się po nim.

2.2 Dobre Praktyki

Na kolejnych stronach można zapoznać się z wybranymi dobrymi praktykami organizacji partnerskich.

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>#IORISPETTO – #Irespect</p>
<p>Krótki opis</p> 	<p>#IORISPETTO to wielostronna inicjatywa opracowana we Włoszech przez Cifa Onlus, ICEI, Amnesty International Italy, A.M.M.I., Social Community Theatre oraz miasta Mediolan, Turyn, Palermo i Albano Laziale. Projekt jest współfinansowany przez Włoską Agencję Współpracy Rozwojowej (AICS). Ogólnym celem projektu jest walka z mową nienawiści. W ramach projektu #IORISPETTO ICEI wdrożyło fazę testową strategii przeciwdziałania plotkom (Anti-rumours strategy lub ARS) w szkole. Strategia przeciw plotkom promowana przez Radę Europy ma na celu zwiększenie świadomości na temat znaczenia przeciwdziałania uprzedzeniom i plotkom związanym z różnorodnością, które utrudniają pozytywne interakcje i spójność społeczną oraz kładą fundamenty pod rozwój postaw dyskryminujących i rasistowskich.</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Zgodnie z projektem bezpośrednimi beneficjentami strategii przeciwdziałania plotkom było 15 klas szkół podstawowych i gimnazjów (w wieku 8-13 lat). Ponadto przeszkolono około 100 nauczycieli w zakresie metodologii i promowano 3 sesje szkoleń na temat strategii, skierowane do lokalnych interesariuszy i pracowników gmin.</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt rozpoczął się w marcu 2018r. i trwał 18 miesięcy. Został współfinansowany przez Włoską Agencję Współpracy Rozwojowej (AICS). Do tej pory 15 klas wdrożyło ścieżki edukacji pozaformalnej opartej o strategię; przeszkolono ponad 100 nauczycieli, a 3 sesje szkoleniowe dotarły również do lokalnych interesariuszy i pracowników szkół z 4 miast docelowych.</p>

Metodologia

W celu zwalczania dyskryminacji i podnoszenia świadomości na temat znaczenia przeciwdziałania uprzedzeniom, stereotypom i plotkom związanym z różnorodnością, inicjatywa dopasowana została zarówno na poziomie edukacyjnym, jak i politycznym w każdym mieście. Po pierwszym szkoleniu nauczycieli, lokalnych interesariuszy i urzędników miejskich, w każdym mieście dokonano mapowania szkół. Później, wraz z innymi zaangażowanymi, zidentyfikowano poszczególne klasy: 4 w Mediolanie, 4 w Palermo, 4 w Albano Laziale i 3 w Turynie. Każda klasa wdrożyła własną strategię przeciw plotkom dzięki pomocy profesjonalnych trenerów i metodologii kreatywnej, np. komiks, tworzenie wideo, sztuka uliczna, opowiadanie historii itp. Wraz z osobami pracującymi z młodzieżą zaangażowanymi w projekt, każda klasa zorganizowała również wydarzenie końcowe, otwarte dla publiczności zapraszając innych uczniów, rodziców, rodziny, sąsiadów, itp. Pod koniec tego projektu w Turynie zorganizowano duże ogólnonarodowe wydarzenie, w którym wzięło udział ponad 150 studentów z różnych części Włoch.

Wskazówki praktyczne

Praktyka może być dostosowana do mniejszych grup oraz grup docelowych w różnym wieku. Wymagane są co najmniej 4 godziny spotkań, aby przedstawić strategię i poddać refleksji ten temat. Zdecydowanie zaleca się, aby młodzież zdecydowała o metodologii, której chcieliby użyć, aby rozpocząć własną akcję przeciw plotkom przez co poczują się znacznie bardziej zmotywowani do znalezienia sposobu na opracowanie własnej kampanii.

Zalety/rezultaty

Dotychczasowe wyniki podkreślają udział i zainteresowanie wszystkich zaangażowanych podmiotów. Wszystkim klasom, które brały udział w strategii przeciwdziałania plotkom, udało się opracować innowacyjny sposób refleksji nad wpływem uprzedzeń i stereotypów w naszym codziennym życiu.

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Strategia przeciwdziałania plotkom ma pewne szczególne zasady i należy o nich pamiętać przy projektowaniu akcji.</p> <p>Faza szkolenia jest obowiązkowa dla wszystkich uczestników.</p>
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Wkrótce zostanie opublikowany podręcznik dotyczący plotek na temat edukacji.</p> <p>Formularz projektu</p> <p>Artykuł</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Me4Change - Migrants Empowerments for Change</p>
---	---

<p>Krótki opis</p> 	<p>Projekt ma na celu stworzenie, ulepszenie i szersze rozpowszechnienie programów wsparcia dla młodych przedsiębiorców-imigrantów, aby pomóc im w samozatrudnieniu i budowaniu firm odnoszących sukcesy (przynoszących zysk lub mających cele społeczne).</p> <p>Zaangażowane organizacje wspólnie opracowały innowacyjne rozwiązania na rzecz integracji imigrantów, w szczególności dla młodzieży pragnącej rozpocząć działalność gospodarczą, aby mogli wykorzystać swoje możliwości, rozwijać i budować umiejętności biznesowe oraz doskonalić się jako przedsiębiorcy.</p>
---	--

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Młodzi imigranci w wieku 18–34 lata, mieszkający w kraju UE od co najmniej roku, chętni do założenia firmy. Szczególna uwaga zostanie poświęcona kobietom. Około 120 imigrantów skorzystało z programu szkoleń i mentoringu w ramach projektu.</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt został zrealizowany w tym okresie: czerwiec 2017 – maj 2019. Został sfinansowany przez Komisję Europejską - DG ds. Wzrostu zaprosiła do składania wniosków 225-G-GRO-PPA-16-9233 „Budowanie zdolności przedsiębiorczych młodych migrantów” i został opracowany przez X23 srl (główny partner), ICEI, Fondazione Giacomo Brodolini, Migration Hub Network, NUORI YRITTAJYYS RY, Digital African Woman.</p> <p>Wsparcia udzieliło miasto Mediolanu. Projekt odbył się w 4 różnych miastach docelowych w Europie: Mediolanie, Brukseli, Berlinie i Helsinkach.</p>
<p>Metodologia</p> 	<p>Inicjatywa projektu polegała na stworzeniu, ulepszeniu i promowaniu szerszego rozpowszechniania programów wsparcia dla młodych przedsiębiorców imigrantów, tworząc środowisko, w którym mogą oni wykorzystać możliwości, poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności oraz założyć odnoszące sukcesy przedsiębiorstwa. Zrealizowano również kampanię dotyczącą inspirujących modeli, aby przełamać stereotypy na temat roli, jaką migranci mogą odgrywać w naszych społeczeństwach i nadać wartość ich wkładowi w rozwój społeczno-gospodarczy.</p>
<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>Tę dobrą praktykę można dostosować i powielić w innym kontekście, ale ważne jest zdefiniowanie silnego i wielostronnego partnerstwa oraz zaplanowanie długiej fazy mentoringu, aby śledzić postępy każdego z przyszłych przedsiębiorców.</p>

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Pod koniec programu promowano kilka paneli dyskusyjnych wraz z biznesplanem zasobów niezbędnych do założenia prezentowanych przedsiębiorstw.</p>
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Kluczowym etapem jest wybór beneficjentów, ponieważ program szkoleniowy jest dość długi, wiele osób może zrezygnować w trakcie.</p>
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Kontakt: info@icei.it https://me4change.eu/</p>
---	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Milano Migrante (Wycieczki imigrantów w Mediolanie)</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Ta dobra praktyka została wdrożona w regionie Mediolanu poprzez projekt Dnia Społecznego (www.socialday.it). Inicjatywa <i>Milano Migrante</i> czerpie z wiedzy ICEI dotyczącej imigrantów jako transnarodowymi zasobów na rzecz zrównoważonego rozwoju turystyki w Lombardii (np. ICEI zrealizowało projekt Tuku Wasi promujący rozwój lokalny poprzez wzmocnienie lokalnych kompetencji w zakresie odpowiedzialnej</p>
---	---

	<p>turystyki, angażując społeczność peruwiańską w Lombardii.</p> <p>Korzystając z tego doświadczenia stworzono wycieczkę Viaggi Solidali, która oferuje także lokalne wycieczki oprowadzane przez imigrantów. Viaggi Solidali wzięła również udział w innym projekcie: „<i>MygranTour: europejska sieć szlaków międzykulturowych prowadzonych przez imigrantów w celu zrozumienia różnorodności kulturowej</i>” współfinansowanym przez Unię Europejską w latach 2013-2015, więcej na tej stronie).</p> <p>Inicjatywa Milano Migrante ma na celu przelamywanie stereotypów i walkę z dyskryminacją, pomaga młodzieży zrozumieć migrację jako temat, również poprzez refleksję na temat historii ostatnich migracji we Włoszech i nadanie wartości pozytywnej roli migracji</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Młodzi ludzie (dzieci ze szkół podstawowych oraz uczniowie szkół średnich): ICEI bezpośrednio zaangażowało uczniów z 3-letniej szkoły średniej - 16 lat w fazie planowania wycieczki</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>ICEI wdrożyło tę dobrą praktykę w ramach projektu Dnia Społecznego promowanego przez Fratelli dell’Uomo.</p> <p>Projekt Dnia Społecznego jest finansowany przez Włoską Agencję Współpracy Rozwojowej (AICS).</p> <p>Podczas inicjatywy promowanej przez ICEI w 2017r. ICEI dotarło do ponad 100 młodych ludzi, w tym 3 nieletnich, 13 nauczycieli i 11 dorosłych, którzy wzięli udział w trasie.</p>
<p>Metodologia</p> 	<p>Inicjatywa Milano Migrante ma na celu przelamywanie stereotypów i walkę z dyskryminacją, pomaga młodzieży zrozumieć migrację jako temat, także poprzez refleksję na temat historii ostatnich włoskich migracji oraz nadanie wartości pozytywnej roli migracji. Praktyka ma na celu wspieranie włączenia społecznego i aktywnego obywatelstwa: nieletni bez opiekunów byli zaangażowani w fazę planowania oraz podczas samych wycieczek jako aktywni uczestnicy, by podkreślić</p>

wartość imigrantów dla rozwoju Mediolanu. Ponadto niektórzy seniorzy zostali również zaangażowani w projekt jako świadkowie i bohaterowie migracji wewnętrznej we Włoszech w latach 50. i 60. Inicjatywa zachęca również do dialogu międzykulturowego: studenci przeprowadzali wywiady z cudzoziemcami zamieszkałymi w Mediolanie podczas fazy planowania wycieczek, aby zebrać informacje, różne punkty widzenia i promować inny sposób odwoływania się do migracji.

Oto główne etapy rozwoju inicjatywy:

1. Realizacja 4 spotkań tematycznych
2. Analiza treści
3. Stworzenie trasy
4. Wdrożenie

Wskazówki praktyczne

Sugerujemy zorganizowanie co najmniej 4 spotkań na ten konkretny temat (łącznie 8 godzin), opartych na edukacji pozaformalnej. Możliwe jest zapewnienie aparatu fotograficznego, który zaangażuje uczestników w zbieranie informacji, zdjęć i filmów w celu rozpowszechniania. Wylonienie spośród młodzieży osoby do kontaktu dla każdej fazy jest ważne, aby wzmocnić grupę podczas zajęć i ułatwić młodym ludziom pogłębienie wiedzy na temat kontekstu miejskiego, w którym żyją.

Zalety/rezultaty

Ogólna ocena inicjatywy Milano Migrante była pozytywna. Inicjatywa ta doprowadziła do powstania nowej wycieczki stworzonej przez imigrantów, zwanego „*Migrant5: podróż przez różne kultury strefy 5*” w Mediolanie. Migrant5 jest wynikiem pracy **7 chłopców i dziewcząt (włoskich i zagranicznych) z klas IIIBT i IIIET Instytutu Technicznego Turystyki C. Varalli** w 2017r. przy wsparciu nauczycieli i personelu ICEI. Dzięki zaangażowaniu młodzieży wycieczka ta dotarła: innych uczniów, ich rodzin, innych pracowników szkoły i obywateli.

Na co zwrócić uwagę

Na etapie wdrażania, kiedy zaplanowana wycieczka powinna zostać poprowadzona przez młodzież, ważne jest, aby w razie potrzeby wesprzeć młodych ze szczególnym naciskiem na wystąpienia publiczne. Ponadto należy wziąć pod uwagę niektóre szczegóły techniczne, takie jak: zarządzanie czasem i ryzykiem; liczba osób zaangażowanych w każdą wycieczkę; wykonalność, również w zależności od grupy uczestników

Dodatkowe informacje

[Przeczytaj](#) lub skontaktuj się: info@icci.it

Nazwa dobrej praktyki

Social Day: nuovi cittadini dal locale al globale
(Dzień Socjalny: nowi obywatele od lokalnych do globalnych)

Krótki opis

Celem tej praktyki jest przyczynienie się do promowania edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju i uwrażliwienia związanego ze współpracą międzynarodową poprzez praktykę aktywnego obywatelstwa. Ponadto projekt ma na celu zwiększenie świadomości wśród młodszych pokoleń i ogółu społeczeństwa na temat związku między podejmowaniem działań na poziomie lokalnym a dynamiką, która ma miejsce na całym świecie.

Głównym celem projektu jest promowanie aktywnego obywatelstwa i podnoszenie świadomości wśród młodych ludzi na temat ich roli jako obywateli na poziomie lokalnym oraz wpływu, jaki ich działanie może

mieć na poziomie globalnym. Do tematu aktywnego obywatelstwa podchodzą dwie powiązane ze sobą ścieżki: szkolenie i działanie. Pierwsza faza obejmuje planowanie i prowadzenie warsztatów poświęconych młodym ludziom na temat aktywnego obywatelstwa zajmujących się zagadnieniami przekrojowymi, takimi jak prawa człowieka, nierówność, dyskryminacja, sprawiedliwość, współpraca międzynarodowa oraz związek między światowym a lokalnym. Drugi etap to tak zwany „dzień akcji”, podczas którego uczestnicy szkolenia angażują się w wolontariat. Darowizny, które mogą zbierać wolontariusze, są następnie przekazywane na projekty współpracy międzynarodowej, które są proponowane przez niektóre stowarzyszenia partnerskie i wybierane przez zaangażowane młode osoby.

Proces, który prowadzi do realizacji projektu, obejmował dotychczas głównie szkoły, nieformalne grupy młodzieżowe, władze lokalne, a na późniejszym etapie lokalne stowarzyszenia, firmy i ogół społeczeństwa. Faza wstępna polega na kontakcie z tymi podmiotami, które mogą być aktywnie zaangażowane w proces oraz w planowanie treści i harmonogramu działań. Drugi etap obejmuje przeprowadzenie warsztatów na temat aktywnego obywatelstwa, które są dostosowane do konkretnych potrzeb i krytycznych kwestii pojawiających się w określonym kontekście. Trzeci etap polega na poszukiwaniu i monitorowaniu działań wolontariuszy oraz zbieraniu darowizn. Na koniec wyniki działań są oceniane i przekazywane.

Główne działania projektu można podsumować następująco:

- Zaangażowanie interesariuszy
- Warsztaty na temat aktywnego obywatelstwa skierowane do nauczycieli i osób pracujących z młodzieżą
- Warsztaty na temat aktywnego obywatelstwa przeznaczone dla uczniów i nieformalnych grup młodzieżowych
- Propozycja i wybór projektów współpracy międzynarodowej

	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja i zarządzanie wizytą partnera z projektu wspieranego działaniami Dnia Społecznego • Wsparcie w mapowaniu obszaru lokalnego oraz w opracowaniu projektów wolontariackich każdego ucznia lub grupy • „Dzień akcji”: wsparcie operacyjne dla uczniów i nauczycieli w realizacji działań wolontariackich oraz w zbieraniu darowizn • Ocena i przekazywanie wyników
--	---

<p>Grupa docelowa</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Młodzież i dzieci w wieku od 6 do 19 lat (uczniowie i grupy nieformalne) • Nauczyciele i edukatorzy • Ogół społeczeństwa
--	--

<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Idea Dnia Społecznego wywodzi się z projektu opracowanego w Skandynawii w latach 60. kiedy szkoły zaczęły promować dzień, w ciągu którego uczniowie na wszystkich poziomach byli zaangażowani w dzień „pracy” zamiast regularnych zajęć szkolnych. Wpływy z prac poświęcono najpierw projektom humanitarnym, a później projektom współpracy międzynarodowej.</p> <p>W 2006r. niektórzy młodzi wolontariusze z włoskiego regionu Veneto zapoznali się z podobną inicjatywą realizowaną przez niemieckie stowarzyszenie młodzieżowe. Włoska wersja Dnia Społecznego została zainspirowana niemieckimi działaniami, które z roku na rok angażowały coraz więcej młodych ludzi, szkół, władz lokalnych i organizacji non-profit. Od 2007r. – pierwszego roku rozwoju projektu – liczba zaangażowanych uczniów wzrosła z 250 do ponad 10000, a na poziomie lokalnym obejmowała coraz większą liczbę szkół, firm, władz lokalnych i stowarzyszeń na terytoriach Veneto, Trentino, Lombardii i Toskanii.</p> <p>Projekty są promowane i zarządzane na poziomie lokalnym przez</p>
--	---

kilka stowarzyszeń młodzieżowych, organizacji pozarządowych i spółdzielni, które prowadzą główne działania związane z projektem. W latach 2017-18 projekt był współfinansowany przez AICS (Włoską Agencję ds. Współpracy na rzecz Rozwoju) i obejmował formalny udział 96 partnerów, podczas gdy wielu innych było zaangażowanych na późniejszym etapie. Przez lata projekt realizowano z niewielkiego wkładu władz lokalnych lub ze środków własnych każdego partnera.

Metodologia

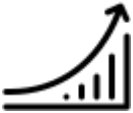

Główne aspekty projektu to edukacja nieformalna i edukacja peer-to-peer, która jest promowana na różnych terytoriach i umożliwia uczestnikom promowanie ich działań nie tylko wśród rówieśników, ale także w społeczności lokalnej jako całości. Podczas warsztatów z pomocą fasilitatora przeprowadza się odgrywanie ról i symulacje. Tematyka tych działań może się różnić i może być dostosowana do konkretnego celu ścieżki szkolenia i do grupy docelowej. Materiały multimedialne są szczególnie przydatne do zilustrowania celów Dnia Społecznego i poznania projektów wspieranych w „dniu akcji”.

Wskazówki praktyczne

Warsztaty proponowane szkołom lub grupom młodzieży mogą koncentrować się na różnych tematach. Dlatego ważne jest przeprowadzenie wstępnej oceny z opiekunem grupy, aby dostosować ścieżkę szkolenia. Zajęcia można dostosować do różnych grup wiekowych. Struktura ścieżki szkolenia powinna obejmować co najmniej 3 spotkania przed „dniem akcji” i jedno spotkanie po „dniu akcji” w celu monitorowania i oceny działań. Zaangażowanie szerokiej sieci lokalnych instytucji powinno być prowadzone równoległe z działaniami, aby wspierać studentów podczas mapowania terytorium w celu idealizacji i realizacji działań.

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Podsumowanie 2018r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ponad 10.000 młodych uczestników • 8 wspieranych projektów (Włochy, Afryka, Azja Południowo-Wschodnia, Ameryka Środkowa, Bliski Wschód) - 93 000 EUR • 108 zaangażowanych miast • 1939 zaangażowanych firm lub stowarzyszeń • 3 zaangażowane społeczności młodzieżowe <p>Władze lokalne są na ogół aktywnie zaangażowane w projekt, co pozwala zwiększyć świadomość i zagwarantować rozwój projektu. W mniejszych kontekstach kluczowe znaczenie ma zaangażowanie i uwrażliwienie ogółu społeczeństwa.</p> <p>Różne podejścia partnerów lokalnych zachęcają do różnych ścieżek edukacyjnych i działań prowadzonych na poziomie krajowym, które umożliwiają partnerom wymianę nowych praktyk i wprowadzanie nowych podejść rocznie.</p>
<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Zaangażowanie stowarzyszenia młodzieży i grup młodzieżowych, choć na niektórych terytoriach jest bardziej krytyczne, ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia zaangażowania społeczeństwa.</p> <p>Podczas pracy ze szkołami i uczniami wpływ tych działań jest często związany z zaangażowaniem nauczycieli, dlatego też szkolenia skierowane do nauczycieli i ogólnie pracowników młodzieżowych odgrywają dominującą rolę.</p> <p>Kluczowa jest odpowiedzialność za uczniów i podejście peer-to-peer.</p>
<p>Dodatkowe informacje</p>	<p>https://www.fratellidelluomo.org/</p>

Nazwa dobrej praktyki

Mangiando s'impára – spezie e saperi
„Nauka poprzez jedzenie – przyprawy i wiedza”

Krótki opis

Projekt wynika z chęci mówienia o naturalnej i kulturowej różnorodności biologicznej, zaczynając od innego punktu widzenia, który łączy umiejętności manualne i kreatywność kuchni, tradycje i znajomość różnych kultur.

Kurs może być adresowany do różnych uczestników i dotyczyć różnych tematów:

Jedzenie i nauka: wczoraj i dziś

- Warsztaty edukacyjne kuchni wieloetnicznej w szkole
- Kolacje wieloetniczne: Recenzja „Pappa Mondo” (World Food Review)

Opowieści i smaki: przyprawy i wiedza

- Team Building w firmach: dialog pomiędzy zarządem a pracownikami
- Opowieści kobiet: opowiadanie o jedzeniu jako miejscu „wolności”
- Spotkania edukacyjne z kuchni wieloetnicznej dla dorosłych: opowiadanie o potrawie

Grupa docelowa

- Uczniowie i młodzież zaangażowana w warsztaty w szkołach
- Nauczyciele i pracownicy młodzieżowi zaangażowani w działania informacyjne i edukacyjne
- Cudzoziemki mieszkające we Włoszech
- Cudzoziemcy w każdym wieku i każdego pochodzenia etnicznego mieszkający we Włoszech
- Cała społeczność

Pochodzenie praktyki

Wieloletnie kursy kulinarne „**Nauka poprzez jedzenie – przyprawy i wiedza**” to cieszące się uznaniem wydarzenie, które Fratelli dell’Uomo organizuje i prowadzi w Lombardii, Veneto i Toskanii od 2008 roku.

Początkowo przeprowadzono analizę obecności migrantów oraz wszelkich kontaktów i przedstawicieli stowarzyszeń zagranicznych oraz miejsc. Wtedy to zidentyfikowano czterech największe mniejszości na terytorium, co miało kluczowe znaczenie dla ukierunkowania warsztatów na te społeczności. Każde spotkanie koncentruje się na innym kraju z Afryki, Ameryki Łacińskiej, Azji i Europy.

Wybór produktów używanych do przygotowania potraw opiera się na takich kryteriach, jak dostępność produktów z udziałem lokalnych producentów lub lokalnych spółdzielni rolniczych; sezonowość i rodzaj uprawy – najlepiej ekologiczny.

Metodologia

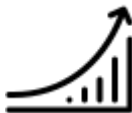
Podejście to koncentruje się na relacjach między żywnością a kulturą, ponieważ żywność jest narzędziem dzięki któremu zdobywa się wiedzę o różnych kulturach i krajach w perspektywie międzykulturowej.

Gotowanie razem z ludźmi z różnych krajów i koncentrowanie się na potrawach z ich ojczyzn to strategia dająca młodym ludziom możliwość poznania różnych kultur i kuchni.

Aby spotkania były bardziej skuteczne, przydatne może być skupienie

	<p>się i pogłębienie kultury jednego konkretnego kraju w czasie jednego spotkania. Inne działania związane są z opowiadaniem o doświadczeniach migracyjnych, historiach i zwyczajach; szczególnie pomocne mogą być filmy krótkometrażowe dotyczące danej kultury, kraju lub tematyki spotkania.</p>
--	---

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>W przedstawionym kursie może uczestniczyć maksymalnie 30 uczestników, liczba odpowiednia dla dobrego zarządzania grupą i osiągnięcia celów.</p> <p>Kurs zasadniczo obejmuje 3 spotkania z kuchnią etniczną, a w niektórych przypadkach z dodatkowym spotkaniem z kuchni lokalnej.</p> <p>Czas trwania pojedynczego spotkania wynosi od 2 do 3 godzin z częstotliwością tygodniową.</p>
--	---

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Kurs kuchni wieloetnicznej promuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dialog i narrację historii obcokrajowców, ich ścieżkę migracji i kraj, na którym koncentruje się klasa gotowania. • przegląd pochodzenia i rozwoju projektu oraz kontekstu społecznego obszaru realizacji; • edukację na rzecz światowego obywatelstwa i międzykulturowości; • świadomość suwerenności żywnościowej, środowiska, różnorodności biologicznej i dóbr wspólnych, gospodarki solidarnościowej.
--	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p>	<p>Aby kurs powiódł się należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzyć momenty dialogu między uczestnikami kursu a cudzoziemcem, który przygotowuje potrawę;
-----------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcać do wymiany doświadczeń i wiedzy między członkami społeczności; • podnosić świadomość na temat znaczenia szacunku dla ziemi, dla ludzi mieszkających tam, ze szczególnym uwzględnieniem prawa do pożywienia; • rozwijać kulturę kulinarną uczestników kursów i wykorzystywać żywność jako narzędzie dialogu międzykulturowego.
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>www.fratellidelluomo.org</p> <p>https://www.facebook.com/events/820695008293730/</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>DiMMi – Diari Multimediali Migranti (Multimedialne Dzienniki Imigrantów)</p>
---	---

<p>Krótki opis</p> 	<p>Istnieją trzy konkretne cele, które DiMMi zamierza osiągnąć.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja dialogu pomiędzy obywatelami różnego pochodzenia poprzez opowiadanie o ich życiowych doświadczeniach; • Promocja i rozwój zasobów gromadzących i archiwizującego dzienniki imigrantów pierwszej i drugiej generacji, obejmujących obywateli różnego pochodzenia;
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja budowania „pamięci zbiorowej” uwzględniającej różne pochodzenie obywateli oraz historii małych miast. <p>Cel wzmocnienia dialogu międzykulturowego i podkreślenia roli migrantów w budowaniu pamięci zbiorowej sprzyja poszerzaniu wiedzy obywateli o różnym pochodzeniu etnicznym.</p> <p>Ponadto koncentruje się na przeciwdziałaniu zjawiskom nienawiści, nietolerancji i dyskryminacji, promowaniu wiedzy i świadomości na temat równej godności „Innego” w kontekście działań informacyjnych i uwrażliwiających skierowanych do różnych grup społecznych i opinii publicznej jako całości.</p>
--	--

<p>Grupa docelowa</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Migranci pierwszego i drugiego pokolenia (jako osoby indywidualne i stowarzyszenia) • Studenci i młodzież biorący udział w warsztatach • Nauczyciele i pracownicy młodzieżowi zaangażowani w działania informacyjne i edukacyjne
---	--

<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>DiMMi zostało zainaugurowane w 2012r. z inicjatywy Archiwum dzienników Pieve Santo Stefano – instytucji skupiającej się na gromadzeniu opowieści poszczególnych osób w celu rekonstrukcji historii poprzez pamięć – z utworzeniem zasobu archiwalnego poświęconego opowieściom o migrantach i uruchomieniu powiązanego konkursu DiMMi Multimedia Migration Diaries. Opracowano go poprzez platformę opartą o partnerstwo kilku organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i władz lokalnych. Wkrótce stało się jasne, że historie migrantów odgrywają fundamentalną rolę w odbudowie pamięci historycznej i że ich opowieści mogą być narzędziem walki z dyskryminacją ze względu na pochodzenie etniczne. Dlatego opracowano konkurs, w którym nagrodzono jedne z najlepszych zgłoszonych prac.</p> <p>Doświadczenie, które narodziło się w 2012r. doprowadziło już do</p>
--	---

	<p>dwóch edycji homonimicznego konkursu zarezerwowanego dla historii obywateli obcego pochodzenia lub tych, którzy mieszkają lub mieszkali we Włoszech i w Republice San Marino, przyczyniając się do zebrania ponad 130 osób świadectw w skali krajowej.</p> <p>Praca ta wynika z chęci zbudowania wielofunkcyjnych ścieżek dydaktycznych wokół autobiograficznych historii projektu DiMMi, które pochodzą z doświadczenia migracyjnego.</p> <p>Edycja konkursu 2017-2018 charakteryzowała się bardzo wysoką jakością materiałów kandydackich i zaskakującą liczbą: 122 historie kandydatów z czego 75 w formacie tekstowym, 21 filmów, 2 audio, 2 historie w formacie graficznym, 22 narracje mieszane oraz obrazy oraz 38 krajów pochodzenia wśród wszystkich autorów dzienników.</p>
--	--

<p>Metodologia</p> 	<p>Projekt jest podzielony na trzy poziomy: zaangażowanie szerokiego grona odbiorców; gromadzenie i przechowywanie historii migrantów; kampania społeczna mająca na celu ulepszenie i rozpowszechnianie tych historii wśród szerszej publiczności. Oprócz tych działań przeprowadzono szereg warsztatów z udziałem szkół, nauczycieli, osób pracujących z młodzieżą i stowarzyszeń migrantów.</p> <p>Podstawą projektu jest metodologia uczenia się pozaformalnego promująca rozwój społeczny i osobisty młodych ludzi.</p> <p>Główne filary projektu i powiązane działania przedstawiono poniżej:</p> <p>Aktywne słuchanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szkolne warsztaty poświęcone pamięci, dialogowi międzykulturowemu i autobiografii; • Zbieranie historii <p>Narracja własna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurs pisania międzykulturowego opowiadania autobiograficznego; • Ogólnokrajowy konkurs i wydarzenie Biblioteki Ludzkiej
---	--

	<p>Zaangażowanie publiczne: U podstawy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lekcje gotowania i kultura świata; • Wydarzenie Tour DiMMi
--	---

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>Praktykę można dostosować do mniejszych lub większych grup oraz do grup docelowych w różnym wieku.</p> <p>Wymagane są co najmniej 4 spotkania w celu przedstawienia tematów i metodologii.</p>
--	---

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Pierwszy konkurs, który odbył się w 2014r. doprowadził do napisania e-booka podzielonego na różne sekcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przegląd pochodzenia i rozwoju projektu oraz kontekstu społecznego obszaru realizacji; • Wyjaśnienie działań edukacyjnych i warsztatów związanych z projektami; • Historie zwycięzców konkursu 2014. <p>Warsztaty zostały przeprowadzone z udziałem studentów i młodzieży na temat narracji i autobiografii. Umożliwiło to uczniom bardziej efektywne podejście do tematu różnorodności kulturowej i dialogu międzykulturowego, ponieważ ta metodologia zachęcała do większego poczucia utożsamienia się. Uczniów zachęca się nie tylko do aktywnego słuchania czyjejś historii, ale także do opowiadania własnej historii, co stanowi aspekt jednoczący, który sprawia, że relacja jest bardziej bezpośrednia i zmniejsza dystans często postrzegany przez osoby o innym pochodzeniu etnicznym.</p>
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Aby uzyskać konkretne rezultaty, praktykę należy powiązać z dobrze zorganizowaną kampanią komunikacyjną na poziomie lokalnym lub krajowym.</p> <p>Trwałość projektu i ciągłość działań odgrywają podstawową rolę w</p>
---	---

	<p>przedstawianiu średnio- i długoterminowych wyników w zakresie promowania dialogu międzykulturowego.</p> <p>Skuteczność rozpowszechniania historii jest większa, gdy publiczność i zaangażowana społeczność są obszerniejsze i bardziej zróżnicowane.</p>
--	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>http://archiviodiari.org/index.php/iniziativa-e-progetti/dimmi.html</p> <p>https://www.facebook.com/DIMMIStorieMigranti/</p> <p>https://www.dimmidistoriemigranti.it/</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Invisible Dinner (Niewidzialna kolacja)</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>„Niewidzialna kolacja” to interaktywna podróż do niewidzialnego świata, w którym odwiedzający mogą postrzegać jedynie poprzez dotyk, dźwięki i zapachy. To ciekawy i wyjątkowy program, w którym goście cieszą się posiłkiem w całkowitej ciemności.</p>
---	---

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Minimalny wiek 9 lat - maksymalny wiek 90 lat.</p>
--	---

<p>Pochodzenie praktyki</p>	<p>Program organizowany jest co roku we współpracy ze stowarzyszeniami dla osób niedowidzących. Program ma niski budżet,</p>
------------------------------------	--

kolację opłacają goście i osoby niedowidzące, a studenci-wolontariusze pomagają w koordynowaniu programu. W ciągu roku było ponad 100 uczestników.

Metodologia

Goście czekają przed restauracją gdzie otrzymują maski na oczy, kiedy wolontariusze prowadzą ich do stolików goście muszą mieć zamknięte oczy. W tym czasie doświadczają, jak pomagać osobie niedowidzącej i poruszać się po schodach, przy stole i pomiędzy krzesłami w ciemności. Uczestnicy jedzą posiłek nie widząc go, polegając tylko na zmysłach i odpowiedziach kelnerów. Sami muszą znaleźć sztućce i szklanki na stole oraz nawiązać rozmowę z innymi gośćmi. Pod koniec kolacji uczestnicy muszą zapłacić za posiłek z zamkniętymi oczami. Podczas imprezy można spotkać się i porozmawiać z gośćmi z dysfunkcją wzroku, którzy odpowiedzą na pytania związane nie tylko z jedzeniem, ale także z ich ogólnym stylem życia. Zakrywając oczy, wzmacnia się słuch i inne zmysły, zapewniając uczestnikom nowe doświadczenie przybliżające ich do świata osób niedowidzących

Wskazówki praktyczne

Czas: 2 godziny

Liczba uczestników: 20-24 na obiad

Materialy: maski na oczy

Wolontariusze:

- młodzi prowadzący gości do stolików
- niedowidzący goście, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami

Zalety/rezultaty

Uczestniczący w nim goście i wolontariusze w nieformalny sposób poznają świat osób niedowidzących.

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Młodzież należy nauczyć, jak towarzyszyć i pomóc w poruszaniu się osobie niedowidzącej. • Restauracja jest bezpieczna.
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>https://www.lathatatlan.hu/en/invisible-italian-dinner/</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Library Bus Creative program (Biblioteka Autobus)</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Zapewnianie kreatywnych i kulturalnych programów dla małych wiosek. Podczas programu wyposażyliśmy autobus biblioteczny w kreatywny plac zabaw, gdzie doświadczyliśmy radości ze wspólnej aktywności i twórczości, graliśmy kreatywne i logiczne gry z dziećmi i rodzinami, które przyszły.</p>
---	--

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Brak limitu wiekowego</p>
--	------------------------------

Pochodzenie praktyki

Program rozpoczął się w 2016r. Poprzez podróżowanie autobusami bibliotecznymi NHE dotarło do ponad 30 ubogich osiedli, w których żyjące rodziny często mają gorszy dostęp do informacji, usług i programów kulturalnych. Programy były prowadzone przez nasze stowarzyszenie, lokalnych bibliotekarzy, szkoły, samorządy i autobusy biblioteczne.

Metodologia

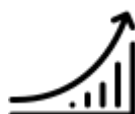
W hrabstwie Baranya co dwa tygodnie autobusy biblioteki kursują z Peczu do prawie sześćdziesięciu mniejszych lub większych wiosek. Bez autobusów bibliotecznych z Peczu mieszkańcy najbiedniejszych wsi nie miałby szans na dostęp do takich usług i programów, jak Internet, książki i zajęcia kulturalne. Mobilne bibliotek zatrzymują się w wioskach na półtorej godziny co dwa tygodnie od środy do niedzieli. Autobusy zapewniają również przestrzeń społeczności dla małych mieszkańców, gdzie mieszkańcy mogą się spotkać, załatwić różne sprawy przez Internet (e-maile, upload, drukowanie, kopiowanie, skanowanie), wypożyczyć książki, przeczytać czasopisma i wziąć udział w programach kulturalnych. Dzięki autobusom zorganizowane zostały również całodniowe tematyczne „dni przygodowe” dla dzieci i lokalnych rodzin, w których uczestnicy mogli wypróbować różne gry i zajęcia (dramat, muzyka, sport, sztuki piękne).

Wskazówki praktyczne

Czas: 1,5 godziny na wioskę
Liczba uczestników: 0–30
Narzędzia: kreatywne narzędzia (farby, pędzle, prześcieradła, ołówki itp.), gry planszowe, piłki i inny sprzęt sportowy

Zalety/rezultaty

Poprzez obecność autobusów w tych wioskach buduje się społeczność lokalna.

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Badanie potrzeb każdej społeczności by dopasować do niej program.</p>
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>https://bkszr.csgyk.hu/</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Paint freely (Maluj dowolnie)</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Pięciodniowy obóz arteterapii dla osób niepełnosprawnych umysłowo i ich opiekunów.</p>
---	---

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Wiek min: 14 - wiek max: 30 dla osób niepełnosprawnych Wiek min: 25 - wiek max: 60 dla opiekunów</p>
--	---

<p>Pochodzenie praktyki</p>	<p>Fundacja Hold My Hand pracuje z osobami dorosłymi niepełnosprawnymi umysłowo powyżej 16 roku życia, którzy</p>
------------------------------------	---

ukończyli obowiązkowe kształcenie i chcieliby pracować w chronionym środowisku warsztatowym. NHE zorganizowało ten obóz dla nich i pracowników socjalnych latem 2018 r.

Metodologia

Arteterapia to rodzaj terapii powiązany ze zdrowiem psychicznym, który ma również zastosowanie w dziedzinie społecznej, edukacyjnej i medycznej. Terapeuci angażują kreatywny proces tworzenia sztuki w celu wzmocnienia połączenia umysł/ciało, wspierania rozwoju osobistego i poprawy psychologicznego i/lub afektywnego, poznawczego i relacyjnego stanu osób, grup i rodzin w każdym wieku i z różnych środowisk. Terapia sztuką opiera się na założeniu, że proces twórczy mający na celu artystyczne wyrażenie siebie, gdy jest praktykowany z profesjonalnie wyszkolonym terapeutą, sprzyja wzrostowi i rozwojowi poczucia siebie. Ten proces tworzenia sztuki obejmuje osobistą eksplorację wizualnych/dotykowych materiałów artystycznych (rysunek, malarstwo, rzeźba i inne ekspresyjne formy sztuki itp.), w których mogą, ale nie muszą zaistnieć dzieła. Podczas sesji arteterapii tworzymy obrazy różnymi technikami, pracujemy sami i razem prowadzimy dialog na temat doświadczeń twórczych i zdjęć.

Wskazówki praktyczne

Czas: 5 dni (6 godzin na dzień)
Liczba uczestników (min.-maks.): 8-14
Materiały, narzędzia: różne materiały artystyczne
Wolontariusze i terapeuta sztuki.

Zalety/rezultaty

Podczas programu uczestnicy mówili językiem sztuki, dając możliwość wyrażenia siebie i refleksji. Dla pracowników socjalnych było to nowe doświadczenie i rekreacja społeczna z niepełnosprawnymi uczestnikami.

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Wystarczająca ilość czasu na wzajemne słuchanie • Różnorodne, przyjemne i satysfakcjonujące zadania do wykonania
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>https://fogdakezemalapitvany.hu/</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Tourism without barriers 1. – City tour for disabled (Turystyka bez barier 1. - Wycieczka po mieście dla osób niepełnosprawnych)</p>
---	---

<p>Krótki opis</p> 	<p>Główną ideą działalności młodzieży jest pomoc w turystyce, która jest swobodnie dostępna dla wszystkich, dzięki czemu usługi turystyczne stają się dostępne i przyjemne dla osób niepełnosprawnych.</p>
---	--

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Osoby niepełnosprawne (upośledzone umysłowo i wzrokowo)</p>
--	--

Pochodzenie praktyki

W ramach projektu YARD Nevelők Háza Egyesület (NHE) opracowuje miejską wycieczkę bez barier w sercu Pecz, odzwierciedlającą włoską dobrą praktykę (<http://www.mygrantour.org/en/>). Organizacja współpracuje z innymi lokalnymi organizacjami pozarządowymi, diecezją Pecz i angażuje młodzież: prawie 20 uczniów lokalnych szkół podstawowych i uniwersytetu w Pecz, którzy projektują specjalną wycieczkę poprzez planowanie społeczności.

Metodologia

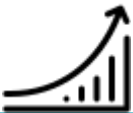

Istnieje kilka sposobów pokazania Pecz na trasie z historycznego, kulturowego i dostępnego dla niepełnosprawnych punktu widzenia. Osoby niepełnosprawne wymagają poważnych przygotowań do uczestnictwa w programach, wyjścia z domu. Oni i ich asystenci muszą z wyprzedzeniem wiedzieć o dostępności miejsca, które chcą odwiedzić i dowiedzieć się, czy program jest przyjemny, czy nie, dla osoby niedowidzącej lub niepełnosprawnej umysłowo. Zaplanowana została relaksująca i energiczna wycieczka, a nie historyczna prezentacja Pecz, podobna do typowych wycieczek po mieście z przewodnikiem. Nawet podczas planowania trasy i zabytków do obejrzenia, kładziono nacisk na specjalność wycieczki, możliwe przeszkody i sposób ich pokonywania. Trzeba zwrócić uwagę na włączenie przystanków i punktów, przez które można uchwycić widoki Pecz. Nacisk kładziony jest głównie na percepcję (dotyk, słuch/muzyka, światła itp.). W wycieczce wezmą udział osoby niepełnosprawne jak i zdrowe. Podczas wycieczek będzie można wypróbować gogle.

Wskazówki praktyczne

Czas: 1 godzina
Liczba uczestników (min.-maks.): 6-20
Wiek uczestników: 10–50
Przewodnicy, wolontariusze, pomocnicy.

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Opracowanie specjalnych szlaków turystycznych w Peczu i stworzenie punktów spotkań w mieście między społecznością lokalną a grupami docelowymi.</p>
--	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Uwzględnienie odpoczynku w kawiarniach i toaletach przystosowanych dla ludzi upośledzonych. Dostępność miejsc. Wolontariusze i pomocnicy do prowadzenia i pomocy uczestnikom.</p>
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>http://ckh.hu/projektek/youth-led-actions-rejecting-discriminations-yard</p>
---	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Tourism without barriers 2. – City tour for elderly (Turystyka bez barier 2. - Wycieczka po mieście dla osób starszych)</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Główną ideą działalności młodzieży jest pomoc w turystyce, która jest swobodnie dostępna dla wszystkich, dzięki czemu usługi turystyczne stają się dostępne i przyjemne dla osób niepełnosprawnych.</p>
---	--

Grupa docelowa

Osoby w podeszłym wieku lub osoby, które są czasowo lub trwale upośledzone ruchowo, m.in. takie jak poruszanie się o lasce, upośledzenie wzroku lub poruszanie się na wózku.

Pochodzenie praktyki

W ramach projektu YARD Nevelők Háza Egyesület (NHE) opracowuje miejską wycieczkę bez barier w sercu Peczú, odzwierciedlającą włoską dobrą praktykę (<http://www.mygrantour.org/en/>). Organizacja współpracuje z innymi lokalnymi organizacjami pozarządowymi, diecezją Peczú i angażuje młodzież: prawie 20 uczniów lokalnych szkół podstawowych i uniwersytetu w Peczú, którzy projektują specjalną wycieczkę poprzez planowanie społeczności.

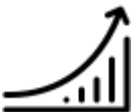
Metodologia

Osoby starsze i osoby o ograniczonej sprawności ruchowej często nie odważą się na różne wycieczki po mieście lub programy kulturalne, ponieważ obawiają się, że nie będą w stanie nadążyć za tempem programu. Nawet w Peczú podróżowanie na wózku inwalidzkim lub chodzikiem jest nadal dużym wyzwaniem. Podczas wycieczki należy wziąć pod uwagę, że trzeba często odpoczywać i że wycieczka nie powinna być zbyt długa. Ten krótki spacer powinien być jak najbardziej przyjemny. Podczas wycieczki należy przedstawić zabytki i atrakcje, aby można je było łatwo zobaczyć z perspektywy siedzącej, biorąc pod uwagę perspektywę osoby starszej lub na wózku inwalidzkim.

W wycieczce wezmą również udział osoby niepełnosprawne i zdrowe. Podczas wycieczek będzie można spróbować poruszać się na wózku inwalidzkim.

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>Czas: pół godziny do godziny Liczba uczestników (min-max): 6-10 Wiek uczestników: 20-50 lat Przewodnicy, wolontariusze, pomocnicy.</p>
--	---

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Opracowanie specjalnych szlaków turystycznych w Peczu i stworzenie punktów spotkań w mieście między społecznością lokalną a grupami docelowymi.</p>
--	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<p>Uwzględnienie odpoczynku w kawiarniach i toaletach przystosowanych dla ludzi upośledzonych. Dostępność miejsc. Wolontariusze i pomocnicy do prowadzenia i pomocy uczestnikom</p>
--	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>http://ckh.hu/projektek/youth-led-actions-rejecting-discriminations-yard</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>A CIDADE DA DIVERSIDADE (Miasto różnorodności)</p>
---	---

<p>Krótki opis</p> 	<p><i>Miasto różnorodności</i> to program promowany przez CERIC (organizację pozarządową specjalizującą się w pomocy osobom niepełnosprawnym). Organizacja ta zaprasza inne instytucje i szkoły do przedstawienia, w sztuce otwartej dla całej społeczności poprzez serię szkiców (teatr, muzyka, taniec) przedstawiających różnorodność istniejącą w mieście: różnorodność wieku, płci, ras, osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Miasto współpracuje z inicjatywą, oferując teatr miejski, zasoby ludzkie i techniczne, licencje i przychody z kas biletowych. Celami inicjatywy są promowanie edukacji włączającej, aktywnego obywatelstwa i przełamania stereotypów, demystyfikacja niepełnosprawności, promowanie różnic i zachęcanie do różnorodności.</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Osoby niepełnosprawne, osoby starsze, dzieci i młodzież. Program jest otwarty dla ogółu społeczeństwa.</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt rozpoczął się w marcu 2016r. Został współfinansowany przez CERIC, organizację pozarządową zajmującą się pomocą osobom niepełnosprawnym. W każdej edycji zapraszane są różne instytucje (szkoły, inne instytucje), w których łącznie bierze udział 200 osób. Do tej pory zorganizowano 3 „przedstawienia” po jednym w każdym roku - 2016, 2017 i 2018. Projekt odbywa się w pierwszym tygodniu grudnia. Czemu? 3 grudnia to Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych ONZ. Obchody Dnia mają na celu promowanie zrozumienia problemów związanych z niepełnosprawnością i mobilizowanie wsparcia dla godności, praw i samopoczucia osób niepełnosprawnych. Ma również na celu zwiększenie świadomości korzyści wynikających z integracji osób niepełnosprawnych we wszystkich aspektach życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Pierwotnie nosił nazwę „Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych” do 2007r.</p>

Metodologia

Organizacja zaprasza stowarzyszenia, organizacje pozarządowe i szkoły do udziału w projekcie. Chodzi o to, aby wykonać przedstawienie o wspólnym motywie. W pierwszym wydaniu tematem był „Mały książe” Antoine de Saint-Exupéry. Każda szkoła lub stowarzyszenie bierze udział wraz z grupą dzieci, młodzieży i/lub dorosłych – poprzez taniec, piosenkę, sztukę lub inny wyraz artystyczny – i musi w tym przedsięwzięciu zaangażować co najmniej jedną osobę niepełnosprawną. W ten sposób publiczność uczestnicząca w programie zobaczy szereg momentów, w których osoby niepełnosprawne i pełnosprawne uczestniczą w tym samym wspólnym celu. „Aktorzy” podczas prób oraz w samym wydarzeniu komunikują się i nawiązują dialog.

Wskazówki praktyczne

Faza 1:
Przygotowanie scenariusza przedstawienia, celów i strategii.

Faza 2:
Identyfikacja, opracowanie i wdrożenie planu działań.

Faza 3:
Zaproszenie szkół, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

Faza 4:
Plan komunikacji i marketingu.

Faza 5:
Próby.

Faza 6:
Pokaz i ocena.

Zalety/rezultaty

- Dobra praktyka jest konkretna, zadania i cele są jasne;
- Partnerstwo z NGO specjalizującym się w niepełnosprawności;

	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębienie świadomości nastolatków wobec osób niepełnosprawnych, przyczyniając się w ten sposób do bardziej integracyjnego społeczeństwa; • Uświadomienie społeczności potrzeby i znaczenia pełnej integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem; • Zwiększenie świadomości korzyści płynących z włączenia osób niepełnosprawnych w każdy aspekt życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego; • Trzy zorganizowane programy zostały wyprzedane. To pokazuje, że społeczeństwo jest uwrażliwione na takie inicjatywy.
--	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Koniecznym jest zapobiegnięcie niewystarczającej liczbie studentów zamierzających brać udział w tych zajęciach • Bardzo obszerne programy nauczania czasami nie pozwalają nauczycielom organizować zajęć pozalekcyjnych.
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Artykuły z wydarzenia w 2018r. (w oryginale):</p> <p>https://pguimaster.wixsite.com/terras-santa-maria/inicio/conceito-de-defici%C3%A2ncia-desmistificado-em-palco-onde-se-falou-de-inclus%C3%A3o-e-igualdade</p> <p>https://oregional.pt/era-uma-vez-numa-tarde-cheia-de-emocoes/</p> <p>https://labor.pt/home/2018/12/06/esp%C3%A9taculo-consegue-emocionar-e-surpreendero-publico/</p> <p>CERCI de São João da Madeira Phone: +351 256 837 830 sandraoliveira@cerci-sjm.pt</p>
--	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>SEMANA DO DESPORTO ADAPTADO (Tydzień „Sportów niepełnosprawnych”)</p>
<p>Krótki opis</p> 	<p>Podnoszenie świadomości uczniów na temat osób niepełnosprawnych, przyczyniając się w ten sposób do bardziej tolerancyjnego i integracyjnego społeczeństwa, jest jednym z celów tygodnia „Sportów niepełnosprawnych”. Wszyscy uczniowie w szkołach podstawowych opracowują zajęcia na tydzień, które mają również na celu zapewnienie wrażeń sportowych w niektórych dostosowanych sportach, takich jak boccia, siatkówka na siedząco lub lekkoatletyka. Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych obchodzony jest corocznie 3 grudnia. Obchody te odbywają się od 1998r. kiedy to ONZ przyspieszyły prace w zakresie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Upamiętnienie tej daty, motywuje do lepszego zrozumienia problemów związanych z niepełnosprawnością oraz mobilizacji w obronie godności, praw i dobrobytu tych osób.</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Uczniowie szkół podstawowych</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Doświadczenie Municipio de São João da Madeira (MUNSJMJ) jest wdrażane od 2011 roku. W pierwszym roku w projekcie uczestniczyli tylko uczniowie klas czwartych, ale w następnym roku postanowiono objąć nim wszystkich uczniów szkół podstawowych. Wszystkie warsztaty i zajęcia są organizowane przez nauczycieli; MUNSJMJ oferuje wyposażenie hali sportowej i transport dla wszystkich uczniów, aby przenieść się ze szkoły do miejsca imprezy. W pierwszym roku w</p>

zajęciach uczestniczyło około 300 uczniów. Obecnie w programie bierze udział ponad 1000 dzieci i 18 nauczycieli. Projekt odbywa się w pierwszym tygodniu grudnia. Czemu? 3 grudnia to Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych ONZ. Obchody Dnia mają na celu promowanie zrozumienia problemów związanych z niepełnosprawnością i mobilizowanie wsparcia dla godności, praw i dobrostanu osób niepełnosprawnych. Ma również na celu zwiększenie świadomości korzyści wynikających z integracji osób niepełnosprawnych we wszystkich aspektach życia politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Pierwotnie nosił nazwę „Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych” do 2007r.

Metodologia

Grupa nauczycieli rozpatruje sporty, które mogą uprawiać osoby niepełnosprawne. Przykłady: boccia, siatkówka siedząca, lekkoatletyka, bramka, koszykówka na wózkach inwalidzkich, piłka nożna pięcioosobowa, piłka halowa dla osób niedosłyszących i piłka nożna dla osób z porażeniem mózgowym. W ćwiczeniu pełnosprawni uczniowie będą uprawiać sport tak, jakby mieli daną niepełnosprawność, uciekając się do opaski, wózków inwalidzkich lub ćwicząc na kolanach. Poprzedzające wydarzenie są szkolenie i warsztaty uświadamiające dla uczniów.

Wskazówki praktyczne

Tę dobrą praktykę można dostosować i powielić w innym kontekście, ale ważne jest zdefiniowanie silnego partnerstwa z udziałem wielu zainteresowanych stron i zaplanowanie długiej fazy mentoringu. W tym przypadku nasze partnerstwo obejmuje grupę nauczycieli wychowania fizycznego ze szkół podstawowych.

Zalety/rezultaty

Bezpośrednie zaangażowanie uczniów we wszystkie fazy projektu (duże zaangażowanie tych, którzy od samego początku decydują się na wzięcie udziału w zawodach);

- Bezpośrednie zaangażowanie nauczycieli;

	<ul style="list-style-type: none"> • Dobra praktyka jest konkretna, zadania i cele są jasne; • Partnerstwo z NGO specjalizującym się w niepełnosprawności; • Pogłębienie świadomości uczniów wobec osób niepełnosprawnych, przyczyniając się w ten sposób do bardziej integracyjnego społeczeństwa; <p>Dotychczasowe wyniki: jak dotąd zorganizowano osiem edycji programu. Więcej szkół i uczniów chciałoby uczestniczyć, w tym szkoły z wyższych poziomów nauczania, takie jak szkoły ponadpodstawowe i średnie.</p>
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Koniecznym jest zapobiegnięcie niewystarczającej liczbie studentów zamierzających brać udział w tych zajęciach • Bardzo obszerne programy nauczania czasami nie pozwalają nauczycielom organizować zajęć pozalekcyjnych.
---	---

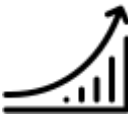
<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Artykuł z wydarzenia w 2018r. (w oryginale): http://www.cm-sjm.pt/pt/noticias/5-educacao/616-criancas-praticam-modalidades-paralimpicas</p> <p>Wideo z 2011r.: https://www.youtube.com/watch?v=nYOAx1AokIE</p> <p>Município de São João da Madeira Divisão de Educação Phone: +351256200200 educacao@cm-sjm.pt</p>
--	---

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>TASTE THE INVISIBLE (Jedzenie w ciemnościach)</p>
<p>Krótki opis</p> 	<p>Przeprowadzenie ślepej kolacji dla gości. Uczestnicy stają przed wyzwaniem i stają się częścią wciągającego doświadczenia za pomocą zmysłów innych niż wzrok, propozycja promowana przez młodych ludzi. Na zakończenie kolacji odbywa się wymiana refleksji i debata.</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Według projektu bezpośrednimi beneficjentami jest grupa nastolatków z projektu pomocy społecznej. Ponadto przeszkolono i bezpośrednio zaangażowano około 50 osób.</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt rozpoczął się w 2018 roku, inspirowany węgierskim doświadczeniem. Został sfinansowany przez portugalskie stowarzyszenie Ecos Urbanos. Około 25 uczestników ślepej kolacji. Około 50 osób wzięło udział w przygotowaniu obiadu, muzyków, kucharzy, artystów i młodych ludzi, którzy wsparli to wydarzenie.</p>
<p>Metodologia</p> 	<p>Głównie powodem dla którego ludzie chcą wziąć udział w wydarzeniu, jest fakt bycia to wyjątkowym doświadczeniem kulinarnym. Jedzenie smakuje zupełnie inaczej bez wizualnych bodźców. Wzmacnia się zmysły smaku i węchu. Jedzeniem można delektować się bardziej. Ślepe posiłki pozwalają docenić zmysł wzroku. Po tym, jak stracisz wzrok i spróbujesz wykonywać proste zadania, bardziej cenisz swoje zmysły nabierając większej świadomości tego, co każdy ze zmysłów robi dla nas. Twoja perspektywa zostanie poszerzona. Jedzenie w ciemności zwiększa także wyobraźnię. Musisz</p>

	<p>użyć umysłu, aby wyobrazić sobie, jak wygląda jedzenie na talerzu. Jeśli nie wiesz, co to jest za potrawa, musisz użyć umysłu i wyobraźni, aby odgadnąć co spożywasz. W pewnym sensie wyobraźnia staje się wzrokiem. Delektujesz się obrazem jedzenia, które tworzy twój umysł. Stowarzyszenie Ecos Urbanos obejmuje grupę studentów, klasę turystyki/ gotowania, a także klasę wideo/multimediów. Po kolacji wideo zostało transmitowane na wielu kanałach: w szkołach i innych stowarzyszeniach. Aby uniknąć wydatków, stowarzyszenie nawiązuje partnerstwo ze szkołą, która oferuje wyposażenie szkolnej stołówki. EU poprosiło również nieformalne grupy muzyków o koncert, który pozwolił stworzyć wciągający i dynamiczny stopień zaangażowania w doświadczenie.</p>
--	---

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>Praktyka może być dostosowana do mniejszych grup o różnym przekroju wiekowym.</p>
--	--

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Dotychczasowe wyniki podkreślają pozytywne zaangażowanie i zainteresowanie uczestników. Wszystkim klasom, które brały udział w tych ścieżkach, udało się opracować innowacyjny sposób refleksji nad wpływem uprzedzeń i stereotypów w naszym codziennym życiu.</p>
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Koniecznym jest zapobiegnięcie niewystarczającej liczbie studentów zamierzających brać udział w tych zajęciach • Bardzo obszerne programy nauczania czasami nie pozwalają nauczycielom organizować zajęć pozalekcyjnych.
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p>	<p>Artykuł z wydarzenia (w oryginale): https://www.cm-sjm.pt/pt/noticias/5-educacao/720-e-se-fosse-contigo-ser-invisual</p>
------------------------------------	--

	<p>Wideo z wydarzenia: https://youtu.be/6o6jHuqQJoI Ecos Urbanos Phone: +351256824532 geral@ecosurbanos.pt</p>
---	---

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>What are the human relations for teenagers? (Jakie są relacje międzyludzkie dla nastolatków?)</p>
--	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Projekt opiera się na transmisji filmów krótkometrażowych dla młodych ludzi oraz debacie. Ma na celu uwrażliwienie młodych ludzi na promowanie pozytywnych zachowań, tak, aby byli lepszymi obywatelami i przykładem dla swoich rówieśników, a relacje międzyludzkie i społeczne są kluczowe. Jest to inicjatywa obejmująca wiele podmiotów, opracowana w São João da Madeira przez stowarzyszenie kulturalne Cineclub de Arouca, miasto São João da Madeira (MUN SJM) i szkoły. Ogólnym celem projektu jest walka z mową nienawiści, rasizmem i/lub zastraszaniem. W ramach tego projektu MUN SJM wdrożył fazę testową podczas projektu YARD w 3 szkołach. Po transmisji filmów odbyła się debata z aktorką znaną i rozpoznawaną przez nastolatków.</p>
---	---

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Zgodnie z projektem bezpośrednimi beneficjentami projektu było 30 klas szkół średnich (w wieku 14–18 lat). Ale projekt można również przekształcić na potrzeby młodszych dzieci.</p>
--	---

Pochodzenie praktyki

Projekt rozpoczął się w 2018r. Został współfinansowany przez miasto São João da Madeira (MUNSJM). Do tej pory 30 klas wdrożyło ścieżki edukacji nieformalnej z ponad 600 uczniami.

Metodologia

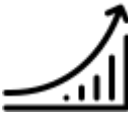

Projekcja filmu, które wyraźnie odnosi się do wybranych tematów, a następnie debata na temat przedstawionych sytuacji. Początkowo organizująca grupa robocza wybiera temat, który najbardziej dotyczy docelowych odbiorców: ksenofobię, rasizm, seksualność, relacje międzyludzkie, mowę nienawiści lub nadmierną zaabsorbowanie młodzieży sieciami społecznościowymi. Następnie wybiera się filmy, które powinny zawierać prosty język, ale mocne i urzekające obrazy. Po filmie (najlepiej krótkometrażowym) następuje bardzo nieformalna debata. Debata może odbywać się również w ciągu trwania filmu. Wraz z osobami pracującymi z młodzieżą zaangażowanymi w projekt, każda klasa zorganizowała także wydarzenie końcowe, otwarte dla publiczności, zapraszające innych uczniów i ich rodziny. Prowadzącą w pierwszej debacie była znana portugalska aktorka, popularna wśród młodzieży dzięki udziałowi w znanym serialu telewizyjnym. Aktorka opowiedziała, że za światem fantazji pokazywanym w sieciach społecznościowych może kryć się wiele problemów młodzieży wspólnych również dla znanych aktorów. Ważne więc jest uwrażliwienie młodych ludzi na przyjmowanie pozytywnych zachowań, aby być lepszymi obywatelami i przykładem dla rówieśników.

Wskazówki praktyczne

Praktyka może być dostosowana do mniejszych grup o różnym przekroju wiekowym. W tym projekcie każde wydarzenie zaplanowano co najmniej dla 100 nastolatków. Kwestionariusz można wypełnić przed i po wydarzeniu.

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<p>Dotychczasowe wyniki podkreślają pozytywne zaangażowanie i zainteresowanie uczestników. Wszystkim klasom, które brały udział w tych ścieżkach, udało się opracować innowacyjny sposób refleksji nad wpływem uprzedzeń i stereotypów w naszym codziennym życiu.</p>
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Koniecznym jest zapobiegnięcie niewystarczającej liczbie studentów zamierzających brać udział w tych zajęciach • Bardzo obszerne programy nauczania czasami nie pozwalają nauczycielom organizować zajęć pozalekcyjnych.
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Artykuł z wydarzenia (w oryginale): https://www.cm-sjm.pt/pt/noticias/5-educacao/824-laura-galvao-em-sessoes-debate-em-s-joao-madeira Município de São João da Madeira Divisão de Educação Phone: +351256200200 educacao@cm-sjm.pt</p>
---	--

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>ReCriArTe (Ponownie utwórz)</p>
---	---

<p>Krótki opis</p>	<p>Recriarte to amatorska grupa teatralna, która narodziła się dzięki organizacji pozarządowej – CERCÍ São João da Madeira – pracującej głównie z dorosłymi z niepełnosprawnością intelektualną i innymi</p>
---------------------------	--

	<p>zaburzeniami. Recriarte wystawia spektakle teatralne – co roku jedną dużą produkcję oraz kilka mniejszych – dostępną dla wszystkich widzów w miejskiej sali teatralnej.</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Naszymi aktorami są w większości dorośli (16+) z niepełnosprawnością intelektualną (nasz najstarszy aktor w chwili obecnej ma 67 lat). Mamy także aktorów z zaburzeniami ruchowymi i jednego z zaburzeniami widzenia.</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt rozpoczął się w 2015 roku i trwa do dziś. Jest zarządzany i monitorowany przez psychologa z równoległym doświadczeniem i krótkim szkoleniem teatralnym oraz dwóch monitorów aktywności zawodowej, którzy również mają zainteresowanie i umiejętności w dziedzinach artystycznych. Również terapeuta odgrywa dużą rolę we wsparcia tej grupy, odpowiadając za scenariusze i garderobę. Wszyscy ci pracownicy są również częścią obsady będąc aktorkami.</p> <p>Zasoby i fundusze są niewielkie, ponieważ grupa działa w instytucji solidarności społecznej z wieloma innymi priorytetami finansowymi, które również są wspomagane poprzez przedstawienia trupy. Pomocy grupie udziela organizacja pozarządowa, która płaci za zaangażowanych pracowników (mimo że żadna z nich nie działa wyłącznie w tym projekcie i ma wiele innych ról w organizacji pozarządowej), za część potrzebnych materiałów i zapewnia miejsce na próby . Bardzo ważne jest także wsparcie innych grup artystycznych, od których często wypożyczane są rekwizyty teatralne wzbogacające występy i pomagające obniżyć koszty. Miasto daje również możliwość bezpłatnego korzystania z miejskich sal teatralnych, a także bezpłatnej pomocy techników światła i dźwięku.</p> <p>Do tej pory zaangażowano około 20 osób bezpośrednio na scenie i 7 za kulisami (role drugoplanowe). 4 pracowników NGO poza grą na scenie zajmuje także konkretne role w grupie, jak opisano wcześniej.</p>

Metodologia

Grupa teatralna spotyka się przez cały rok od września do lipca (w sierpniu jest przerwa) dwa razy w tygodniu za każdym razem na półtorej godziny. Pierwsi członkowie zostali wybrani spośród członków organizacji pozarządowej, która byłaby bardziej zainteresowana i skorzystałaby z tego rodzaju projektów. Następnie, co roku zaczynamy we wrześniu od pytania, kto dalej chce brać udział w tym projekcie.

Aby przygotować nasze pierwsze sztuki, pracowaliśmy z książek, takich jak „Mały książę”. Zaczęliśmy od wspólnego czytania książki, a ostatecznie przygotowana sztuka nie była dosłowną interpretacją, ale odtworzeniem najważniejszych momentów dla członków grupy, ponieważ podczas czytania robiono przerwy, aby odtworzyć to, co usłyszeli.

Ostatnio tworzymy własne teksty, zadając obsadzie stymulujące pytanie (np. *Jeśli mógłbyś mieć cokolwiek na świecie czego chcesz, prawdziwego lub nymalowanego, czy byłbyś szczęśliwszy?*) lub tematy (*podstawowe emocje*). Następnie każdy aktor reaguje na ten bodziec słowami – poprzez wspólną rozmowę – lub improwizując sceny, aby pokazać odpowiedź. Z tego początkowego dzielenia się tworzymy naszą coroczną sztukę, która zostanie przedstawiona publiczności.

Na premierę na festiwalu teatru miejskiego mamy około 4 miesiące intensywnej pracy i spotykamy się cztery razy w tygodniu.

Głównym celem tej grupy teatralnej jest nie tylko praca nad kompetencjami artystycznymi, ale także promowanie rozwoju osobistego i edukowanie każdego członka na temat nawyków pracy, pracy zespołowej, emocji, sposobów rozwiązywania problemów. Wierzymy również, że poprzez teatr, odgrywanie różnych postaci, poznajemy się lepiej i rozwijamy się – dlatego ta grupa nazywa się „Recreate Yourself”. Z tego też powodu pracujemy nad oryginalnymi sztukami, w których aktorzy dzielą się własnymi pomysłami, emocjami i wizjami.

Wskazówki praktyczne

Praktykę można dostosować do mniejszych grup, do bardziej konkretnych grup wiekowych lub innych często dyskryminowanych grup.

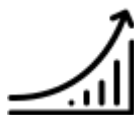
Zalecamy, aby obsada mogła składać się maksymalnie z 20 uczestników.

Ważne jest, aby mieć prywatną i cichą przestrzeń na próby, na których grupa może rozwinąć poziom intymności wymagany w tego rodzaju pracy.

Ważne jest, aby próby były regularne i systematyczne, to znaczy wyznaczały dni i godziny, w których zawsze odbywają się, aby zaangażować całą grupę.

Prosimy również uczestników o założenie wygodnego ubrania, ponieważ używamy również dużo muzyki i ruchu – nie tylko słów – jako środków do opowiadania historii. W tym celu lustro w naszej przestrzeni prób było bardzo dobrym narzędziem do poprawy świadomości własnego ciała.

Zalety/rezultaty

Dzięki tej grupie teatralnej nasi aktorzy, wszyscy dorośli, ale żaden z nich nie pracujący z powodu upośledzenia, dostają rolę społeczną „bycia aktorem”. Tymczasem skupiamy się bardziej na historii, którą chcemy opowiedzieć, niż na uwrażliwieniu na ich szczególny stan – w ten sposób uważamy, że zmniejszamy uprzedzenia wobec niepełnosprawności, ponieważ skupiamy się na tym, co wspólne dla każdego człowieka, a nie na oczywistych różnicach, które często uniemożliwiają prawdziwe poznanie osoby i jej potencjału.

Za każdym razem, gdy są na scenie, aktorzy czują, że jest to okazja do udowodnienia, że są wartościowi i utalentowani.

Na co zwrócić uwagę

Ważne jest, aby znać każdego członka grupy i jego potencjał, tworząc najpierw środowisko intymności i zaufania, w którym każdy może swobodnie wyrażać rzeczy, których wcześniej nie wyraził. Dlatego teatr może naprawdę odzwierciedlać to co najlepsze w każdej z

zaangażowanych osób.

Uważamy, że projekt nie miałby takiego samego wpływu, gdyby był tylko rekreacyjny. Możliwość przedstawienia spektaklu dla ogółu społeczeństwa jest centralnym elementem motywacji każdego uczestnika.

Ważne jest, aby stworzyć możliwości przyciągnięcia publiczności na pokazy, jeśli naprawdę chcemy osiągnąć cel polegający na zmniejszeniu dyskryminacji; potrzebne jest także wsparcie finansowe od publiczności. Zdecydowana większość publiczności nadal składa się z osób, które są już w kontakcie z pewną niepełnosprawnością i powoli przyciągamy ciekawość innych odbiorców. Projekt YARD pozwolił nam na przykład stwierdzić, że gdyby nie zaproszenie skierowane przez szkoły, ogromna większość uczniów nie poniosłaby symbolicznego kosztu za udział w przedstawieniu tej grupy teatralnej. Po tym, jak mieli okazję uczestniczyć w jednym przedstawieniu, większość młodych widzów odpowiedziała, że z chęcią powtórzą to doświadczenie.

Uzyskanie autonomii finansowej, aby taki projekt mógł wzrosnąć, a nawet zapewnić aktorom zysk finansowy, wciąż stanowi wyzwanie na przyszłość.

Pasja jest wymagana, ponieważ taki projekt obejmuje wiele dodatkowych godzin.

Dodatkowe informacje

Zdjęcia z ostatniej próby:

<https://www.jn.pt/local/galerias/eles-provam-no-teatro-que-sao-mais-do-que-a-deficiencia-10888289.html>

NGO - Cerci São João da Madeira strona na Facebooku – gdzie można znaleźć zdjęcia ze wcześniejszych przedstawień:

	<p>https://www.facebook.com/cerci.sjm/</p> <p>Dodatkowy kontakt: geral@cerci-sjm.pt</p>
--	---

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Lublin Jams</p> <p>Otwarte warsztaty na temat tworzenia innowacji społecznych</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Projekt ma na celu wypracowanie innowacji społecznych w oparciu o metodologię service design w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy. Drugim celem jest edukacja w zakresie tworzenia i wdrażania innowacji społecznych z wykorzystaniem podejścia service design (projektowanie usług).</p>
---	--

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Projekt jest skierowany do szerokiego grona odbiorców. Im bardziej zróżnicowana grupa pod względem wieku, doświadczenia, wiedzy tym lepszy jest efekt warsztatów.</p>
--	--

<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Warsztaty tworzenia innowacji społecznych Lublin Jams po raz pierwszy zostały zrealizowane w 2015 roku w ramach projektu IAM Change (finansowany ze środków Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej). Jednym z działań projektowych było wypracowanie rozwiązań problemów zdiagnozowanych przez młodzież w ich lokalnej społeczności. Szukaliśmy narzędzia, które pozwoli nam w efektywny sposób pracować z młodzieżą. W ten</p>
--	--

sposób trafiliśmy na metodologię service desing. W ramach warsztatów zostało wypracowanych 5 pomysłów działań, które następnie zostały wdrożone w życie. Sukces pierwszych warsztatów przyczynił się do dalszego wykorzystywania przez nas tej metodologii. Do tej pory przeprowadziliśmy 10 warsztatów w których łącznie wzięło udział ponad 300 osób.

Metodologia

Projekt zakłada realizację warsztatów w oparciu o metodologię service design. Jest to pięcioetapowy proces tworzenia nowych rozwiązań w obszarze usług, który w centrum zainteresowania stawia użytkownika i jego realne potrzeby. Jest to część podejścia design thinking (myślenie projektowe), które powstało w latach 80-tych na uniwersytecie Stanforda, a następnie zostało spopularyzowane głównie za sprawą amerykańskiej firmy projektowej IDEO.

Etapy:

Empatia - poznanie problemów przez obserwację uczestników

Definicja - na podstawie zebranych wcześniej informacji dokładnie definiujemy problem

Tworzenie - podcza burzy mózgów tworzymy wiele różnych rozwiązań na zdefiniowany wcześniej problem

Prototyp - wybieramy najciekawsze pomysły i budujemy szybkie prototypy

Testowane - działające proste prototypy od razu testujemy na użytkownikach

Wskazówki praktyczne

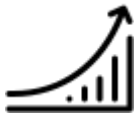
Najlepszy czas na warsztaty to 48 godzin (weekend od piątku do niedzieli), minimum 16 godzin (8 + 8).

Minimalna liczba uczestników wynosi 10. Maksymalna zależy od tego, z iloma zespołami roboczymi jesteśmy w stanie sobie poradzić.

W każdym zespole dobrze jest mieć osoby w różnym wieku, o różnych umiejętnościach i zawodach.

W przypadku tej metody warsztatów można skorzystać z bezpłatnego

	<p>plótna do projektowania dostępnego w Internecie, np. https://www.servicedesigntoolkit.org/downloads.html</p>
--	---

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudzanie kreatywności • Współpraca osób z różnych środowisk • Urząd Miasta jest zainteresowany działalnością i dzięki temu istnieje możliwość uzyskania środków
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnicy nie znają się przed warsztatami, a po warsztatach rzadko zdarza się, aby uczestnik zmobilizował się na tyle, aby samodzielnie wdrożyć rozwiązania, ponieważ nie jest częścią zespołu • Przeprowadzając kolejne warsztaty, które nie przekładają się na dalsze działania prowadzone przez uczestników, zmniejszamy zainteresowanie partnerów zewnętrznych
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Fundacja TEAM Teatrikon Darek Figura d.figura@teatrikon.pl</p>
--	---

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>M-POWER Siła młodych</p>
---	---------------------------------

<p>Krótki opis</p> 	<p>Projekt ma na celu rozwój kompetencji społecznych wśród młodzieży w wieku do 15 do 30 r.ż z województwa lubelskiego.</p>
---	---

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Młodzi ludzie pomiędzy 15 a 30 rokiem życia.</p>
--	---

<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt realizowany jest przez Fundację Twórczości, Edukacji i Animacji Młodzieży - Teatrikon a finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Projekt jest realizowany do maja 2019 roku do grudnia 2020. Budżet projektu wynosi 600 tys. zł. Jego powstanie jest naturalną konsekwencją działań prowadzonych do tej pory przez fundację skupiających się na rozwoju kompetencji społecznych wśród młodzieży poprzez zaangażowanie ich w działania na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>Projekt dopiero się rozpoczął. Zakładane rezultaty będą osiągnięte dopiero po 10 miesiącach.</p> <p>Głównym zakładanym rezultatem jest rozwój kompetencji społecznych wśród uczestników i uczestniczek projektu</p> <p>Projekt skierowany jest do 120 młodych osób w wieku od 15 do 30 r.ż z województwa lubelskiego o obniżonych kompetencjach społecznych w tym w szczególności do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osób z niepełnosprawnościami (24 osoby) • osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (24 osoby) • osób w ostatnich latach edukacji (48 osób)
--	---

Metodologia

Projekt opiera się o założenie, że do rozwoju kompetencji społecznych potrzebne są trzy rzeczy:

1. Diagnoza - czyli poznanie swoich słabych i mocnych stron i ustalenie planu działania
2. Wiedza - czyli zdobycie podstaw teoretycznych
3. Praktyka - wypróbowanie i rozwój nowo nabytych umiejętności w działaniu

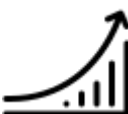
Projekt oparty na dotychczasowych działaniach fundacji zakłada, że każdy uczestnik projektu przejdzie przez następującą ścieżkę wsparcia:

1. Diagnoza - na początku zostaną ocenione kompetencje społeczne uczestnika/uczestniczki projektu. Oceny dokonuje opiekun na podstawie kwestionariusza obserwacji, sam zainteresowany na podstawie kwestionariusza samoobserwacji i psycholog na podstawie testu psychologicznego
2. Trening interpersonalny (40h) - następnie uczestnicy biorą udział w treningu interpersonalnym podczas którego doświadczają swoich umiejętności i trudności związanych z pracą i komunikacją w grupie
3. Warsztaty - każdy z uczestników bierze udział w cyklu warsztatów w skład których wchodzi:
  - a. Wolontariat - to się oplaca! (8h) - podczas których będą poruszane podstawowe zagadnienia związane z wolontariatem
  - b. Kompetencje niezbędne do życia i pracy we współczesnym społeczeństwie (16h)
  - c. Zarządzanie sobą w czasie (8h)
  - d. Myślenie projektowe (16h)
4. Wolontariat - Po zakończeniu cyklu szkoleń, każdy uczestnik/uczestniczka projektu weźmie udział w 5 miesięcznym wolontariacie w jednej z organizacji działającej na terenie województwa lubelskiego, gdzie pod okiem

	<p>mentora zrealizuje swój własny projekt na rzecz społeczności lokalnej</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Ponowna ocena kompetencji - po zakończeniu całego cyklu dokonywana jest ponowna ocena kompetencji (według tego samego schematu co na początku) 6. Zakończenie projektu i przyznanie certyfikatów uczestnikom i uczestniczkom potwierdzających rozwój kompetencji społecznych.
--	---

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>_____</p>
--	--------------

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt skierowany jest do osób o ograniczonych kompetencjach społecznych. Uczestnicząc w projekcie zwiększą swoje szanse na rynku • Projekt obejmuje naukę i rozwój poprzez doświadczenie • Projekt jest wynikiem wieloletniego doświadczenia Teatrikon i dlatego jest dostosowany do potrzeb młodych ludzi
--	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt wymaga długiego - 10 miesięcy - zaangażowania uczestników. • Istnieje ryzyko, że uczestnicy kończący projekt nie podejmą żadnych dalszych działań społecznych.
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Fundacja TEAM Teatrikon Darek Figura d.figura@teatrikon.pl</p>
--	---

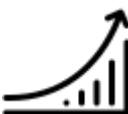

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Młodzieżowy Budżet Obywatelski</p>
<p>Krótki opis</p> 	<p>Młodzieżowy Budżet Obywatelski to projekt skierowany do uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i studentów uczących się w Lublinie, który ma na celu zwiększenie ich zaangażowanie w działanie na rzecz społeczności lokalnej.</p>
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Dzieci, młodzież i studenci uczący się w Lublinie</p>
<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Młodzieżowy budżet obywatelski jest owocem pracy Zespołu ds. Dzieci i Młodzieży przy Urzędzie Miasta Lublin i finansowany jest z budżetu Miasta. Pierwsza edycja odbyła się na wiosnę 2019 r. jak do tej pory realizowanych jest ponad 40 projektów.</p> <p>Założenia Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego zostały wypracowane przez Zespół ds Dzieci i Młodzieży Lublina którego Fundacja Twórczości, Edukacji i Animacji Młodzieży -"Teatrikon" jest członkiem. Następnie Gmina Lublin rozpiła konkurs w ramach którego został wybrany operator - Fundacja TEAM Teatrikon.</p> <p>Projekt zakłada przekazanie nieformalnym grupom młodzieży dotacji w wysokości 1000,00, 3000,00 i 5000,00 zł na realizację własnych inicjatyw. W sumie na inicjatywy młodzieży zostanie przekazanych 96 tys. zł.</p>

	<p>Operatorem projektu jest Fundacja Twórczości, Edukacji i Animacji Młodzieży, która odpowiada za promocję MBO, przeprowadzenie konkursu, rozstrzygnięcie konkursu, przekazanie środków grupom realizującym projekt i rozliczenie dotacji z Gminą Lublin. Ponieważ projekt kierowany jest do grup nieformalnych środki będą przekazywane w większości na zasadzie refundacji poniesionych kosztów przez organizatorów inicjatywy. W wyjątkowych wypadkach środki będą wypłacane jako zaliczka.</p>
--	---

<p>Metodologia</p> 	<p>Młodzieżowy Budżet Obywatelski zakłada zwiększenie aktywności młodzieży poprzez wsparcie finansowe i merytoryczne w realizacji ich pomysłów na działania społeczne.</p>
---	--

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>Termin: w trakcie roku szkolnego Wiek uczestników: 6-26 lat</p>
--	--

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Znacząca swoboda twórcza dla młodych ludzi w wymyślaniu własnych inicjatyw. • Uproszczona administracja dla młodych ludzi (minimalna ilość formalności). • Niektóre projekty będą kontynuowane w przyszłości. • Młodzi ludzie biorący udział w projekcie będą nadal zaangażowani społecznie po zdobyciu doświadczenia.
--	---

<p>Na co zwrócić uwagę</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Brak jasnych kryteriów oceny projektu.
-----------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> Finansowanie nieadekwatne do rytmu roku szkolnego - finansowanie zgodnie z rokiem kalendarzowym zamiast roku szkolnego od września do czerwca.
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Fundacja TEAM Teatrikon Darek Figura d.figura@teatrikon.pl</p>
--	---

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Ogólnopolskie Spotkania Teatralne „Zwierciadła”</p>
---	--

<p>Krótki opis</p> 	<p>Stworzenie młodym ludziom przestrzeni do twórczej prezentacji i ekspresji oraz podniesienia umiejętności</p>
---	---

<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Młodzież szkół średnich zaangażowana w działania wojewódzkich przeglądów teatralnych.</p>
--	--

<p>Pochodzenie praktyki</p>	<p>„Zwierciadła” jako festiwal rozpoczęły się w 2004 r., ale pierwsza edycja ogólnopolska miała miejsce 6 lat temu. Festiwal powstał z inicjatywy Dariusza Figury - wówczas ucznia szkoły średniej</p>
------------------------------------	--

wspieranego przez swoją nauczycielkę - Katarzynę Józwik. Dziś wciąż kontynuowana jest formuła, w której to uczniowie koordynują i angażują się w pracę i planowanie festiwalu, a nauczyciele/opiekunowie wspierają ich merytorycznie. Na realizację pozyskiwane są fundusze m.in. z Ministerstwa Kultury. Każdego roku w „OST Zwierciadła” bierze udział ok 150 osób. Do tej pory odbyło się sześć ogólnopolskich edycji festiwalu.

Metodologia

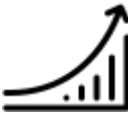

Głównym założeniem metodologicznym jest zaangażowanie młodzieży w procesy decyzyjne i bezpośrednią organizację, co daje im poczucie sprawstwa i uczy odpowiedzialności za podejmowane zadania. Dobór osób prowadzących warsztaty oraz jurorów prowadzony jest w taki sposób, by były to osoby przykładające więcej uwagi do procesu powstawania spektaklu, relacji budowanych przez uczestników, oraz historii, które chcą opowiadać. Nie zależy nam na najlepszych technicznie spektaklach, ale na grupach, przez których prace przemawia prawda i autentyczność. Staramy się też budować środowisko młodych osób zaangażowanych w teatr. Festiwal odbywa się przez 3 dni, gdzie zazwyczaj pierwszy dzień poświęcony jest integracji uczestników, drugi warsztatom teatralnym i organizacyjnym natomiast trzeciego dnia prezentowane są zwycięskie spektakle z 6 województw w których odbywają się regionalne „Zwierciadła”. Dodatkową atrakcją jest klub festiwalowy. Każdego roku festiwal odbywa się w innym mieście.

Wskazówki praktyczne

Termin: w trakcie roku szkolnego
Wiek uczestników: 15-20

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Prestiż imprezy ogólnopolskiej. • Możliwość spotkania ludzi o podobnych zainteresowaniach z różnych regionów Polski. • Wzajemne wsparcie osób o podobnych zainteresowaniach. • Wprowadzenie dodatkowych elementów lub narzucenie wspólnego tematu przedstawień może mieć wpływ na bardzo szeroką publiczność (ponad 5000 osób).
--	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak stałego finansowania. • Częste zmiany personalne wynikające z faktu, że młodzi ludzie pracujący na festiwalu opuszczają szkołę po maksymalnie 3 latach.
---	---

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Fundacja TEAM Teatrikon Darek Figura d.figura@teatrikon.pl</p>
--	---

<p>Nazwa dobrej praktyki</p> 	<p>Wolontariat to się oplaca!</p>
---	-----------------------------------

<p>Krótki opis</p>	<p>Promocja idei wolontariatu jako sposobu rozwoju doświadczeń, wiedzy i umiejętności.</p>
---------------------------	--

	
---	--

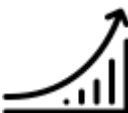
<p>Grupa docelowa</p> 	<p>Studenci i studentki oraz przedsiębiorcy</p>
--	---

<p>Pochodzenie praktyki</p> 	<p>Projekt realizowany był w 2017 r. Jego założenia powstały w ramach pogłębionej diagnozy środowiska lokalnego opartej o badania naukowe oraz doświadczenie Fundacji. Środki na realizację inicjatywy zostały pozyskane z Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. W projekcie wzięło udział ok 80 studentów oraz 6 firm.</p>
--	--

<p>Metodologia</p> 	<p>Metodologia stosowana w projekcie to m.in. szkolenia z twórczego rozwiązywania problemów, szkolenia specjalistyczne, praca wolontariacka, praca metodą projektu.</p> <p>Projekt “Wolontariat - to się oplaca!” ma na celu promocję idei wolontariatu jako sposobu rozwoju doświadczeń, wiedzy i umiejętności, w tym idee wolontariatu pracowniczego. Chcemy zachęcić firmy do współpracy z lubelskimi studentami na rzecz realizacji projektów społecznych w Lublinie. Dzięki temu lubelskie firmy mogą promować swój wizerunek jako podmiotów odpowiedzialnych społecznie, atrakcyjnego pracodawcy, a przede wszystkim poznać młodych aktywnych ludzi w działaniu, a tym samym “wychować” przyszłych pracowników. Studenci będą mieli okazję rozwinąć swoją wiedzę w obszarach związanych z ich przyszłą karierą zawodową, a przede wszystkim zdobyć niezbędne doświadczenie i kompetencje. Dodatkowo wspólna praca na rzecz miasta pozwoli rozwinąć postawy obywatelskie zarówno wśród pracowników lubelskich firm jak i studentów. Głównym produktem</p>
---	--

	<p>projektu będzie raport ewaluacyjny podsumowujący doświadczenia zdobyte w ramach projektu i zawierający rekomendację związane z rozwojem wolontariatu w Lublinie. W ramach projektu zakładamy przeprowadzenie konkursu i wyłonienie lidera wolontariatu pracowniczego spośród lubelskich firm.</p>
--	--

<p>Wskazówki praktyczne</p> 	<p>Termin: 2-6 miesięcy Liczba uczestników: 10–50 Wiek uczestników: 18-28 lat</p>
--	---

<p>Zalety/rezultaty</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie ze strony Urzędu Miasta. • Zainteresowanie przedsiębiorców. • Szansa na wolontariat i spotkanie z partnerami biznesowymi. • Okazja do przyciągnięcia wolontariuszy do organizacji.
---	--

<p>Na co zwrócić uwagę</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające wsparcie, które mogą zaoferować przedsiębiorcy. • Praca z niedoświadczonymi stażystami może zniechęcić pracodawców do idei wolontariatu i zaangażowania społecznego.
---	--

<p>Dodatkowe informacje</p> 	<p>Fundacja TEAM Teatrikon Darek Figura d.figura@teatrikon.pl</p>
--	---

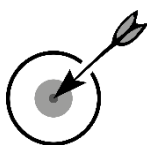
PODSUMOWANIE

Projekt YARD podkreśla znaczenie nabywania kompetencji interpersonalnych, międzykulturowych, społecznych i obywatelskich. W tym celu należy promować wartości demokratyczne, prawa i obowiązki człowieka, uczestnictwo społeczne i zaangażowanie obywatelskie w formalnych, pozaformalnych i nieformalnych kontekstach edukacyjnych. Kluczowe dla umiejętności aktywnego obywatelstwa są umiejętności krytycznego myślenia, które należy doskonalić szczególnie dla pomocy nauczycielom, osobom pracującym z młodzieżą itp. Młodzi ludzie powinni uczyć się zachowywać w sposób odpowiedzialny społecznie od wczesnego dzieciństwa. Dowody wskazują, że najmłodsze grupy wiekowe są szczególnie narażone na populistyczne i radykalne narracje. Systemy edukacji i szkolenia powinny zajmować się kwestiami dyskryminacji, takimi jak mowa nienawiści, zastraszanie, przemoc, nietolerancja, radykalizacja, postępowanie z osobami niepełnosprawnymi i wszelkie inne problemy, które stanowią przeszkodę w życiu razem jako równi w zróżnicowanych kulturowo, demokratycznych społeczeństwach.

Podręcznik metodologiczny YARD wspólnie z **podręcznikiem praktycznym** YARD odpowiadają potrzebom aktywnej edukacji obywatelskiej, zapewniając jasne wytyczne dotyczące opracowywania i dostosowywania materiałów dotyczących najlepszych praktyk i innych narzędzi dydaktycznych (w tym interaktywnych mediów społecznościowych), aby umożliwić obywatelom w każdym wieku działanie jako odpowiedzialni obywatele. **Podręcznik praktyczny** będzie szczególnie przydatny dla organizacji o charakterze non-profit pracujących z młodymi ludźmi, w tym z młodzieżą o mniejszych szansach. Pracownicy tych organizacji mogą skorzystać z treści dokumentu dla poszerzenia wiedzy i narzędzi operacyjnych do promowania aktywnego udziału młodych ludzi w pracy nad działaniami antydyskryminacyjnymi.

Zestaw narzędzi jest punktem odniesienia na poziomie technicznym przy konsultacji w praktycznym organizowaniu działań prowadzonych przez młodzież w dziedzinie walki z dyskryminacją i aktywnym obywatelstwem. Autorzy mają nadzieję, że czytelnicy uznają go za przydatne narzędzie w planowaniu i realizacji swoich działań.

Podręcznik praktyczny został opublikowany na stronie projektu, na której można znaleźć więcej informacji na temat YARD

yardproject.wordpress.com